

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ	Економіки та бізнес-освіти
Кафедра	Економіки та цифрового бізнесу
Спеціальність	051 Економіка
Форма навчання	денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Чернявського Дмитра Максимовича

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему ***Оцінювання та аналіз інвестиційної привабливості регіонів України***

науковий керівник д.е.н., професор

Васильчак С. В.

Протокол засідання кафедри
економіки та цифрового бізнесу
від _____ 20__р. № ____

Завідувач кафедри _____

к.е.н..доцент

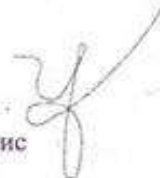
В.М. Радько

ЗАЯВА

Я, Чернявський Дмитро Максимович, засвідчую, що кваліфікаційної робота бакалавра на тему: «Оцінювання та аналіз інвестиційної привабливості регіонів України» написана мною самостійно. Вона є цілковито моєю працею, жоден розділ, пункт цієї роботи не був опрацьований третіми особами.

27.05.2025р.

підпис

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ОСВІТИ
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра економіки та цифрового бізнесу

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність **051 Економіка**

Завідувач кафедри **В.М. Радько**

“07” квітня 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА ЗДОБУВАЧУ

1.Тема роботи Оцінювання та аналіз інвестиційної привабливості регіонів України науковий керівник роботи д.е.н. професор, Васильчак С.В.

затверджені наказом вищого навчального закладу від «04»квітня2025р. № 224-ст (д/ф)
№ 151-ст (з/ф)

2. Строк подання здобувачем роботи 31.05.2025р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1 Теоретико-методологічні основи оцінювання інвестиційної привабливості регіонів

Розділ 2 Аналіз інвестиційної привабливості регіонів України

Розділ 3 Напрями покращення інвестиційної привабливості регіонів України на основі світового досвіду

Об'єкт дослідження - інвестиційна привабливість регіонів.

Предмет дослідження дипломної роботи - теоретичні та практичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра - розробити заходи підвищення інвестиційної привабливості регіонів України.

4. Дата видачі завдання 04.04.2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Підготовка розділу 1	до 28.04.2025р.	
2	Підготовка розділу 2	до 16.05.2025р.	
3	Підготовка розділу 3	до 30.05.2025р.	
4	Реєстрація завершеної дипломної роботи	до 31.05.2025р.	
5	Отримання відгуку від наукового керівника	03-04.06.2025р.	
6	Отримання зовнішньої рецензії	05-06.06.2025р.	
7	Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат	02-09.06.2025р.	
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	03.06.2025р.	
9	Допуск кафедрою кваліфікаційної роботи до захисту	09.06.2025р.	
10	Підготовка студента до захисту в ЕК	до 17.06.2025р.	

Завдання підготував науковий керівник _____ **Васильчак С. В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання одержав здобувач _____ **Чернявський Д. М.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання здобувачу на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра і контролю за ходом роботи з боку кафедри.
2. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210×297 мм), 2 сторінки.

АНОТАЦІЯ

Чернявський Д. М. Оцінювання та аналіз інвестиційної привабливості регіонів України – Рукопис.

Кваліфікаційна робота за спеціальністю 051 – Економіка. – ДУЕТ.–Кривий Ріг, 2025.

У дипломній роботі розглянуто теоретико-методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України. Визначено ключові фактори, що впливають на рівень інвестиційної привабливості, зокрема економічний потенціал, інфраструктурну забезпеченість, політичну стабільність, податкову політику та якість управління на регіональному рівні. Проведено аналіз сучасного стану інвестиційної привабливості окремих регіонів України з використанням рейтингового підходу та статистичних показників. Запропоновано напрями удосконалення державної регіональної політики з метою створення сприятливого інвестиційного клімату. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, потенційними інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, регіональна економіка, регіони України, інвестиційний клімат, аналіз.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ	9
1.1. Сутність інвестиційної привабливості та її значення для економічного розвитку.....	9
1.2. Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість регіонів.....	13
1.3. Методи оцінювання інвестиційної привабливості регіонів.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	25
2.1. Сучасний стан інвестиційного клімату в Україні	25
2.2. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів на основі макроекономічних показників	33
2.3. Порівняльний аналіз конкурентних переваг різних регіонів.....	40
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ	44
3.1. Світовий досвід оцінки інвестиційної привабливості регіонів	44
3.2. Стратегічні заходи для покращення інвестиційного клімату регіонів	52
3.3. Прогнозування перспектив розвитку інвестиційного середовища в Україні	59
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Соціально-економічний стан регіону є показником, розвиток якого залежить від багатьох чинників. Тому соціально-економічний розвиток регіону залежить від якісного та кількісного стану цих факторів та узгодженості їх взаємодії. Одним із таких факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток регіону, є його інвестиційна привабливість. Фінансове становище регіону визначає інвестиційну привабливість. Якщо регіональна фінансова система здатна забезпечити регіон фінансовими ресурсами, достатніми для забезпечення економічного зростання, то інвестиційна діяльність може розвиватися з допомогою внутрішніх фінансових ресурсів. І тут основними суб'єктами інвестування економіки регіону є організації, які здійснюють економічну діяльність. Якщо регіональна фінансова система неспроможна забезпечити економічне зростання, виникає необхідність залучення інвестицій, які необхідні для соціально-економічного розвитку регіону. Тому суб'єктами інвестування в економіку регіону є зовнішні вітчизняні та іноземні організації та фізичні особи.

Тривалий час чиновники декларують сотні мільярдів інвестицій, необхідних для якісного оновлення та модернізації секторів економіки. Насправді ж, залучені інвестиції в Україну щонайменше вдвічі менш продуктивні. І згідно з останніми подіями як на зовнішній, так і на внутрішній арені, розраховувати на якісне покращення ситуації найближчим часом не доводиться. Сьогодні Україна перебуває в топі новин, тому вона може бути одним з найефективніших двигунів залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та інших інвестиційних ресурсів після завершення війни.

Об'єкт дослідження - інвестиційна привабливість регіонів.

Предмет дослідження - теоретичні та практичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

Мета дослідження – розробити заходи підвищення інвестиційної привабливості регіонів України

В процесі досягнення мети вирішувались наступні **завдання**:

- визначити сутність інвестиційної привабливості та її значення для економічного розвитку;
- визначити чинники, які впливають на рівень інвестиційної привабливості регіону;
- розглянути методи оцінки інвестиційної привабливості регіону;
- охарактеризувати сучасний стан інвестиційного клімату в Україні;
- оцінити інвестиційну привабливість регіонів на основі макроекономічних показників;
- здійснити порівняння конкурентних переваг різних регіонів;
- розглянути світовий досвід інвестиційної привабливості регіонів;
- розробити стратегічні заходи покращення інвестиційного клімату регіонів;
- зробити прогноз перспектив розвитку інвестиційного середовища в Україні.

Інформаційна база дослідження. В процесі дослідження використовувалися наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів щодо інвестиційного клімату, привабливості, монографії, статистичні дані, Інтернет матеріали.

Методи дослідження. Використовувалися загальнотеоретичні та економічно-математичні такі як: порівняльний, монографічний, синтезу, індукції, таксономії, горизонтальний та вертикальний та інші.

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 60 сторінках

друкованого тексту. Дипломна робота містить 15 таблиць, 19 рисунків. Список використаних джерел нараховує 33 позиції.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ

1.1. Сутність інвестиційної привабливості та її значення для економічного розвитку

На даний момент можна виділити велику кількість визначень інвестиційної привабливості регіону. Різні автори та вчені дають свої поняття привабливості, взявши за основу різні фактори. Наприклад, Стеченко Д.М. пропонує таке поняття: «Інвестиційна привабливість регіону — це система чи поєднання різних об'єктивних ознак, коштів, можливостей, що зумовлюють у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції у цьому регіоні» [23, с.89].

З погляду Лещук Г. В. «інвестиційна привабливість - це незалежна змінна, яка визначає іншу, залежну змінну - рівень інвестиційної активності». Дане визначення можна назвати класичним, оскільки багато авторів посилаються у своїх роботах саме на це визначення.

На наш погляд, воно є вірним, але недостатньо повним, тому що при обчисленні автори посилаються лише на об'єктивні ознаки, але ще необхідно враховувати і низку факторів, що мають суб'єктивний характер [10]. Ці фактори, незважаючи на їх суб'єктивність, як ми вважаємо, необхідно враховувати, щоб оцінка, що вийшла, була більш точною і правильною. Не менш важливим принципом, даного визначення, є виставлення суб'єктивної оцінки компетентними експертами, які знають поточний стан ситуації в регіоні, що досліджується.

У свою чергу, Степуриної С. О. кажуть, що це інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції інвестиційного клімату, рівня розвитку

інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших факторів, які істотно впливають на формування прибутковості інвестицій та інвестиційних ризиків [22, с.588]. Представлена характеристика є досить емною, т. к. Швець Ю. враховує і інфраструктуру, і можливості для залучення інвесторів, та враховують фактори, що впливають на прибутковість від інвестицій та інвестиційні ризики, але, на наш погляд, для більш точної оцінки необхідно використати більшу кількість факторів, щоб відобразити ситуацію в регіоні з різних боків та оцінка була більш точною [25].

У своїх роботах Шевченко Л. дає таке визначення інвестиційної привабливості регіону: сукупність природно-географічних, соціально-економічних, політичних та інших факторів, що формують подання інвестора про доцільність та ефективність інвестування в об'єкти, що знаходяться в цьому регіоні [26]. Ситуація з цим визначенням схожа на ситуацію із визначенням Ю. Швець з однієї сторони це визначення, що включає в себе багато факторів, що дає розгорнуте подання, але з іншого боку показники цих факторів - суб'єктивна оцінка, яка не може точно відобразити існуючу ситуацію для інвестора [25].

На думку, Т. Китайчук, «інвестиційна привабливість – це не лише здатність привертати зовнішні інвестиції, але й внутрішня основа для стимулювання економічного росту та підвищення конкурентоспроможності національної економіки» [7].

На думку, Лугош Л. М. «інвестиційна привабливість – це сукупність обставин, причин та факторів, які впливають на рішення інвестора щодо вкладення коштів у певний сегмент ринку [9]. Потенційні інвестори оцінюють потенціал території на основі критеріїв та умов, що стосуються їхнього бізнесу на цій території» [12].

Отже, інвестиційна привабливість — це сукупність умов, що визначають доцільність і вигідність вкладення капіталу в певну країну, регіон чи галузь. Вона

відображає рівень довіри інвесторів до економічного середовища та перспектив отримання прибутку.

Інвестиційну привабливість території формують 4 блоки факторів: інвестиційний потенціал; інвестиційний ризик; інвестиційна активність; інвестиційний клімат.

Інвестиційний потенціал оцінюється, виходячи із сукупності «приватних» видів потенціалу: ресурсно-сировинного; виробничого; інфраструктурного; інноваційного; трудового та інших.

Основні компоненти інвестиційної привабливості представлені на рис.1.1:

Політична стабільність	<ul style="list-style-type: none"> • впевненість у незмінності економічного курсу держави
Економічна стабільність	<ul style="list-style-type: none"> • низька інфляція, стабільна валюта, збалансований бюджет
Законодавче середовище	<ul style="list-style-type: none"> • прозорість прав власності, ефективна судова система
Інфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> • наявність транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури.
Рівень корупції	<ul style="list-style-type: none"> • чим нижчий, тим привабливіше середовище для бізнесу
Податкова система	<ul style="list-style-type: none"> • сприятливі умови оподаткування для інвесторів.

Рис.1.1. Основні компоненти інвестиційної привабливості регіонів

Джерело: складено автором на основі [12]

Інвестиційна привабливість відіграє ключову роль у формуванні економічного добробуту регіонів і держави загалом. Вона визначає, наскільки вигідно та безпечно вкладати кошти у ту чи іншу територію.

По-перше, привабливість сприяє економічному зростанню, адже залучення інвестицій дозволяє створювати нові підприємства, модернізувати існуючі

виробництва та впроваджувати інновації. Це, своєю чергою, призводить до створення нових робочих місць і зменшення безробіття.

По-друге, інвестиції часто супроводжуються передачею технологій, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіону на внутрішньому та міжнародному ринках.

Крім того, завдяки інвестиціям розвивається інфраструктура: будуються дороги, логістичні центри, житло, модернізуються енергетичні та комунікаційні мережі. Це покращує якість життя населення і створює комфортні умови для бізнесу. Зростаюча інвестиційна активність також означає збільшення податкових надходжень до бюджету, що дозволяє державі більше інвестувати в освіту, медицину, культуру та інші соціальні сфери.

Регіони з високим рівнем привабливості мають більше шансів залучити як внутрішні, так і зовнішні інвестиції. Це дозволяє фінансувати великі інфраструктурні проєкти, модернізувати промисловість, підтримувати малі та середні підприємства. Залучення інвесторів підвищує загальний рівень економічної активності, стимулює зростання ВВП та сприяє створенню нових джерел доходу для місцевих бюджетів.

Інвестиції створюють нові робочі місця, сприяють зростанню заробітних плат і підвищенню рівня кваліфікації працівників. Це веде до зниження соціальної напруги, підвищення рівня зайнятості, а отже, і загального добробуту населення.

Отже, інвестиційна привабливість — це фундамент, на якому будується довготривалий економічний розвиток, стабільність і процвітання суспільства.

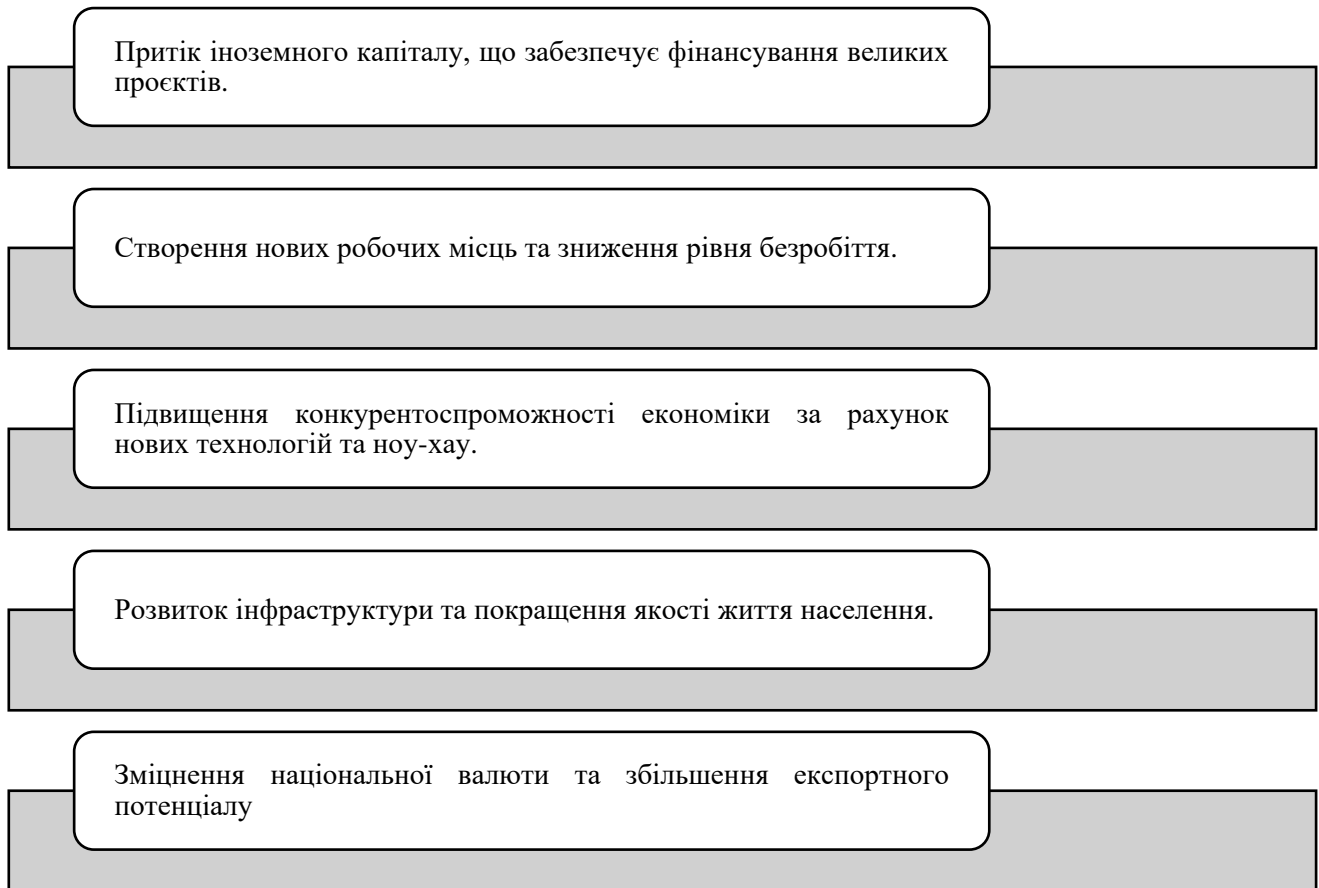

Рис.1.2. Значення інвестиційної привабливості для економічного розвитку

Джерело: складено автором на основі [11]

Таким чином, інвестиційна привабливість є ключовим фактором для сталого економічного зростання і розвитку держави. Її підвищення — стратегічне завдання як для уряду, так і для бізнесу.

1.2. Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість регіонів

У сучасних умовах зростає роль регіонів у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку. Кожен регіон повинен займати активну інвестиційну позицію, працювати над підвищенням інвестиційної привабливості регіону. В

економічній літературі виділяються різні підходи до угруповання факторів, що впливають на інвестиційну привабливість регіону та його інвестиційний клімат.

Найчастіше зустрічаються такі угруповання факторів (рис.1.3) [9]:

фактори, що визначають економічний потенціал регіональної економічної системи	<ul style="list-style-type: none"> •забезпеченість регіону ресурсами, біокліматичний потенціал, наявність вільних земель для виробничого інвестування, рівень забезпеченості енерго- та трудовими ресурсами, розвиненість науково-технічного потенціалу та інфраструктури
фактори, що характеризують загальні умови господарювання	<ul style="list-style-type: none"> •екологічна безпека, розвиток галузей матеріального виробництва, обсяг незавершеного будівництва, розвиток будівельної бази
фактори, що свідчать про зрілість ринкового середовища у регіоні	<ul style="list-style-type: none"> •розвиненість ринкової інфраструктури, ємність місцевого ринку збуту, експортні можливості
політичні чинники	<ul style="list-style-type: none"> •ступінь довіри населення до регіональної влади, взаємини центру та влади регіону, стан національно-релігійних відносин
соціальні та соціокультурні фактори	<ul style="list-style-type: none"> •рівень життя населення, поширеність алкоголізму, рівень злочинності, величина реальної заробітної плати, умови роботи для іноземних спеціалістів
фінансові чинники	<ul style="list-style-type: none"> •доходи бюджету, забезпеченість коштами позабюджетних фондів на душу населення, рівень банківського відсотка, розвиненість міжбанківського співробітництва

Рис.1.3. Групування факторів, які впливають на інвестиційну привабливість регіонів

Джерело: складено автором на основі [9]

Серед економічних чинників на інвестиційний клімат регіону насамперед впливають загальний стан економіки, позиціонування економічного становища регіону, митний режим та режим використання робочої сили, забезпечення

регіону, яке виступає найважливішим фактором, розвиненість інфраструктури, науково-технічний розвиток.

Фінансові фактори відображають становище у валютній, фінансовій та кредитній системі країни та регіону, доступність фінансових коштів з державного та регіонального бюджетів, доступність кредиту, частка збиткових суб'єктів господарювання на території регіону; стан регіонального бюджету.

Соціальні та соціокультурні фактори характеризують рівень життя населення, включаючи грошові доходи; охорона здоров'я; ставлення до приватної власності, ступінь ідеологічної згуртованості суспільства та наявність консенсусу з основних питань економічного та соціального розвитку країни та регіону, організованість робітничого класу, сила профспілкового руху.

Організаційно-правові фактори мають велике значення для підтримки сприятливого інвестиційного клімату, оскільки принципово важливим стає дотримання законодавства, зниження бюрократизму, доступність інформації, покращення умов переміщення капіталу, робочої сили, формування ділової етики місцевих підприємців.

В табл.1.1 представимо основні чинники та їх вплив на інвестиційну привабливість регіонів.

Таблиця 1.1

Чинники, що впливають на інвестиційну привабливість регіонів

Група чинників	Конкретні чинники	Вплив на привабливість
Економічні	Рівень ВВП регіону, темпи зростання, структура економіки, обсяг інвестицій, купівельна спроможність	Визначають стабільність та потенціал доходів інвестора
Соціальні	Рівень освіти населення, зайнятість, демографічна ситуація, якість життя	Формують сприятливе середовище для бізнесу та споживчого ринку
Інфраструктурні	Транспортна, енергетична, логістична та цифрова інфраструктура	Знижують витрати та підвищують ефективність бізнес-процесів
Правові та адміністративні	Доступність адміністративних послуг, рівень бюрократії, прозорість процедур, захист прав власності	Забезпечують юридичну безпеку інвестора

Політичні	Стабільність місцевої влади, підтримка інвесторів, політична прогнозованість	Визначають довгострокову надійність інвестицій
Екологічні	Стан навколишнього середовища, наявність природних ресурсів, екологічне законодавство	Впливають на галузеву специфіку інвестування
Фінансово-податкові	Податкові пільги, рівень податкового навантаження, доступ до кредитів	Формують витрати на ведення бізнесу
Іміджеві	Репутація регіону, попередній досвід інвесторів, маркетинг регіону	Психологічний та брендовий вплив на рішення інвестора

Джерело: складено автором на основі [9, 14, 12]

Узагальнення досліджень вітчизняних учених дозволили виявити такі основні національні чинники: рівень інфляції, державна інвестиційна політика (функціонування спеціальних режимів) економічного сприяння, законодавча база); кредитно-грошова політика, митна політика, вартість фінансових ресурсів, необхідних для інвестицій.

До основних внутрішньорегіональних чинників віднесемо економіко-географічне становище регіону, рівень розвитку інфраструктури (транспортної, телекомунікаційної), регіональну політику у сфері залучення інвестицій, потенційні ринки збуту продукції, рівень криміногенної ситуації. Багато зовнішніх та внутрішніх чинників інвестиційної привабливості регіону тісно пов'язані між собою та породжують взаємопроникні рушійні сили.

За ознакою спрямованості впливу фактори інвестиційної привабливості регіону поділяються на сприятливі, сприяють поліпшенню інвестиційного клімату, і несприятливі, що погіршують становище регіону. Подібний поділ важливий при аналізі і прогнозі, оскільки дозволяє орієнтуватися у регіональній обстановці після ухвалення інвестиційних рішень. У зв'язку з цим звертає на себе увагу практично однакове коло проблем зазначених інвесторами з різних країн, — законодавство, судові процедури, корупція, адміністративні бар'єри.

Досить велика частина наукової спільноти визначає рівень доступності регіональних ресурсів як ключовий показник інвестиційної привабливості

регіону на додаток до здатності регіональної влади оновлювати та нарощувати ресурсну базу порівняно з іншими регіонами (регіонами-конкурентами). Згідно з цим твердженням, інвестиційна привабливість регіону розглядається як порівняльна характеристика, а критерії порівняння ґрунтуються на специфіці ресурсного забезпечення регіону.

Пріоритетність інфраструктури як основи розвитку інвестиційної привабливості регіону обґрунтовується також зростанням продуктивності праці та, як наслідок, зростанням конкурентоспроможності регіону. При цьому наслідком розвитку інфраструктури може стати і трансформація навколишнього середовища, і потенційне підвищення рівня конкуренції на ринку праці, що може призвести до соціального розшарування. Ця теза також підтверджує діалектику інноваційного розвитку регіону [7].

Регіональна автономія може бути посередником розвитку інфраструктури. Слід зазначити, що розвиток регіональної інфраструктури є наслідком дії багатьох чинників, і є чимало способів стимулювання цієї взаємодії. Можливим прикладом цього є процес перенесення ключового регіонального управління та соціальної інфраструктури з виробничих центрів до зон творчої діяльності та споживання

Деякі представники наукової спільноти стверджують, що основою розвитку інвестиційної привабливості регіону є забезпечення порівняно низьких адміністративних та нормативних бар'єрів (насамперед рівня податкового навантаження) та створення особливих економічних зон.

Отже, у межах побудови стратегії інноваційного розвитку регіон обмежений з погляду управління цією специфікою. Розвиток спеціальних економічних зон також передбачає унікальну факторну специфіку. Незважаючи на всесвітнє визнання ефективності цього інструменту у підвищенні інвестиційної привабливості регіону, системний характер взаємодії регіональних ресурсів залишається першорядним фактором.

Деякі вчені вважають, що зрілість регіонального законодавства та гарантії його ефективності стимулюють економічне зростання, що, своєю чергою, сприяє залученню додаткових інвестицій. Ця теорія наголошує на одній з основних якостей інвестиційної привабливості регіону — її циклічність.

Залучені регіональні інвестиції використовуються у розвиток регіону, що може виражатися як у ускладненні регіональної інфраструктури, і у розвитку якості ресурсного забезпечення, що призводить до більшої інвестиційної привабливості регіону. Це твердження також узгоджується із твердженням про те, що регіональні інвестиції обов'язково впливають на економічні результати регіонального бізнесу, що, у свою чергу, призводить до зростання цінності регіональних ресурсів [10, с.38].

Переважає більшість наукового співтовариства стверджує, що інвестиційна привабливість регіону виявляється у єдності перелічених вище чинників.

Таким чином, інвестиційна привабливість регіону формується під впливом багатьох факторів, таких як забезпеченість природними ресурсами, макроекономічні умови, наявність кваліфікованої робочої сили та її територіальний розподіл, адміністративні та інформаційні бар'єри входу на ринок, стан конкурентного середовища, податкове законодавство (зокрема, податкові пільги), рівень розвитку фінансового стійкість, політична стабільність та соціальна захищеність населення, якість державного управління, рівень злочинності та корупції, відкритість економіки в торговому відношенні, а також розвиненість об'єктів інфраструктури, їх доступність та рівномірність розподілу території.

Відповідно до зазначеної сукупності факторів інвестиційна привабливість регіону як кластера визначається порівняльним станом ділового середовища, вираженим у потенційній прибутковості інвестицій, рівні економічних і політичних ризиків, інноваційному потенціалі (у разі інноваційного бізнесу),

стабільності та стійкості економічних зв'язків, а також порівняльним рівнем витрат інфраструктур високий рівень життя, розвинене освітнє та медичне середовище, достатній рівень екологічних вимог та відсутність культурно-етнічних перешкод для здійснення підприємницької діяльності.

Таким чином, інвестиційна привабливість регіону може бути виражена станом двох інтегральних блоків, таких як стан ділового середовища, диференційований на економічне середовище та інноваційне середовище, та стан непередприємницького середовища, диференційований на соціальне середовище та екологічне середовище.

1.3. Методи оцінювання інвестиційної привабливості регіонів

Розвиток сучасних методів та підходів до оцінки привабливості регіону та визначення пріоритетних напрямів у розвитку регіону, на даний момент є актуальним.

Незважаючи на те, що існує досить велика кількість наукових праць щодо оцінки привабливості регіону, не можна виділити якийсь метод, який можна взяти за основу при прийнятті регіональною владою стратегії, яка вплине на підвищення інвестиційної привабливості регіону. Якщо порівнювати зарубіжні та вітчизняні наукові праці, то можна дійти невтішного висновку, що вітчизняні дослідники вивчали привабливість лише на рівні регіонів, а закордонні — лише на рівні держави. Далі ми розглянемо різні варіанти трактування поняття «інвестиційна привабливість регіону».

Існують різні підходи та методи оцінки інвестиційної привабливості, але їх можна розділити на три основні групи:

1. Статистичний підхід. Він ґрунтується на аналізі статистичних даних про приплив інвестицій у національну економіку. Цей підхід виходить з припущення,

що високі статистичні показники є основою високої інвестиційної привабливості економіки.

2. Метод експертної оцінки. При використанні цього методу експерт дає власну оцінку значущості показників, тобто обирає найважливіші показники, після чого проводиться аналіз цих показників у динаміці та робляться висновки щодо інвестиційної привабливості регіону.

3. Рейтинговий підхід. При оцінці інвестиційної привабливості національної економіки можна виділити два різновиди цього підходу: рейтингово-аналітичний та рейтинговий підхід, що ґрунтується на опитуваннях.

Для оцінки інвестиційної привабливості економіки можна використовувати показники, що характеризують інвестиційну активність. Аналіз цих показників дозволив поділити їх на три групи: загальні, макроекономічні показники та показники оцінки інвестиційного ринку.

Традиційна оцінка інвестиційної привабливості пов'язана з розрахунком інтегрального показника та відповідного рейтингу країн шляхом встановлення їх інвестиційного рейтингу на основі аналізу факторів політичного, економічного, соціокультурного, інституційного середовища, ресурсів та інфраструктури.

Основні чинники, з урахуванням яких можна оцінити інвестиційну привабливість економіки країни: соціально-політична стабільність; рівень ємності та платоспроможності внутрішнього ринку; рівень стійкості та функціонування кредитно-фінансової банківської системи; рівень інфляції у країні; рівень корупції у сферах економіки; ступінь правового забезпечення інвестиційної діяльності; рівень стійкості нормативно-правової бази підприємницької та інвестиційної діяльності; розвиток фондового ринку; податкова політика; рівень розвитку технологій; рівень розвитку інноваційної діяльності.

Основними перевагами даного підходу є простота використання та зручність інтерпретації результатів. Проте він має і недоліки, такі як залежність

від макроекономічних показників розвитку регіону, відсутність інструментів для врахування регіональної специфіки, пріоритетні напрямки інвестування.

Є. В. Бушинським запропоновано систему показників для оцінювання інвестиційної привабливості для різних видів територіально-адміністративних утворень: «регіону, територіальної громади, міста. Зокрема, на регіональному рівні автором визначені такі групи показників: транспортна доступність; рівень розвитку галузі; поглинання ринку; ринок праці; трансформація економіки; ділове середовище; туристична привабливість; охорона навколишнього середовища. Однак в дослідженні не наведена конкретизація показників для кожної групи, а також правила їх опрацювання для отримання оцінок інвестиційної привабливості регіонів» [2].

С. Гуткевич, В. Захожай для оцінювання рівня інвестиційної привабливості регіону використали показники, які згруповані за категоріями: «загальноекономічного розвитку регіону; економіко-географічного розвитку виробничої інфраструктури; демографічного становища; розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури; розвитку інвестиційного ринку» [4, 5].

В дослідженні Д. М. Стеченко [23, с.89] розвинуто цю методику шляхом введення вагомості для показників кожної групи. Проте автор не навів обґрунтування вибору вагових коефіцієнтів, тому результати будуть мати певну суб'єктивність.

Оцінюючи інвестиційну привабливість варто зважати на обрання методу статистичного моделювання. На нашу думку, здійснюючи порівняльну оцінку в розрізі регіонів слід використати метод таксономічного аналізу. Серед обраних показників очевидно виокремимо показники-стимулятори та показники-дестимулятори. Обсяг реалізованої продукції, капітальні інвестиції та кількість зайнятих працівників – показники стимулятори, збиток до оподаткування – дестимулятор.

Рейтингування регіонів за рівнем інвестиційної привабливості є важливим, адже це надає інвесторам чітке уявлення про те, які регіони країни мають найкращі умови для ведення бізнесу. Це спрощує процес вибору оптимальних локацій для вкладення коштів і знижує ризики, пов'язані з недостатньою поінформованістю.

Представимо в табл.1.3. найбільш поширені методи оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

Таблиця 1.3

Найбільш поширені методи оцінки інвестиційної привабливості регіонів

Метод	Суть методу	Переваги
Інтегральний метод	Побудова інтегрального індексу з різних показників	Комплексна оцінка, порівняння між регіонами
Бальний метод	Оцінювання кожного критерію в балах та підсумовування	Простота розрахунків, наочність результатів
SWOT-аналіз	Визначення сильних/слабких сторін, можливостей і загроз	Глибокий стратегічний аналіз, корисний для планування
Експертні оцінки	Оцінювання інвестиційного клімату спеціалістами	Гнучкість, можливість оцінки неформальних факторів
Групові оцінки (ранжування)	Розподіл регіонів за рівнем привабливості на групи	Зручність у поданні для державних стратегій
Аналіз потенціалу та ризиків	Порівняння інвестиційних можливостей із наявними загрозами	Баланс між вигодами та ризиками для інвестора

Джерело: складено автором на основі [15]

Велика кількість методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості регіонів в науковій літературі не дає можливості здійснити об'єктивну оцінку загальної інвестиційної ситуації у країні, враховуючи економічні, політичні, нормативно-правові, соціальні та інші оцінки.

Отже, під час вибору методу оцінювання варто враховувати необхідність створення умов для інвестиційної привабливості, а також активізації інвестиційної діяльності, з урахування фінансових інтересів інвесторів і держави, враховувати фактори розвитку інвестиційного ринку, наявність

інвестиційних ризиків та пошук шляхів для зменшення загального рівня інвестиційних ризиків [3, с. 36].

Для залучення інвестицій та їх цілеспрямованого використання органи державної влади повинні мати економічні навички в державному або районному управлінні. Цього можна досягти, спираючись на досвід країн із сильною економікою та оцінюючи майбутні позитивні чи негативні наслідки напрямків розширення капіталу, застосовуючи новітні концепції сталого розвитку та багатокритеріальні методи пошуку та вибору альтернативних рішень.

Тому, для виявлення можливостей підвищення інвестиційної привабливості та цілеспрямованого спрямування інвестиційних потоків до проблемних галузей бізнесу та/або проблемних зон необхідно розробити цілеспрямовану стратегію поглинання інвестицій та мінімізувати потенційні фактори ризику. Для цього необхідно виконати інтегрований аналіз регіону, який складається з трьох основних блоків регіонального аналізу: макроекономічного аналізу, аналізу інвестиційного клімату та аналізу інвестиційної стратегії [14]. Це рекомендується з таких причин:

- Аналіз макросередовища регіону визначає заходи, які покращать інвестиційне середовище в регіоні та допоможуть створити ефективну систему заохочення прямих внутрішніх та іноземних інвестицій.

- Аналіз інвестиційного клімату включає вивчення потенціалу регіону, можливостей розвитку бізнесу та підготовку документів територіального планування. З огляду на рішення підготовлених документів, їх цілей та завдань, розвитку економічно-комерційної діяльності території, встановлюється зміст та терміни подання документів, що мають бути підготовлені.

- Аналіз інвестиційної стратегії включає вивчення потенційних стратегічних напрямків розвитку, який виявляє сильні та слабкі сторони, можливості та загрози регіону, що можуть вплинути на бізнес-середовище та

інвестиційне середовище регіону, а також формуються можливі стратегічні напрямки розвитку.

Одночасне використання моделей оцінки інвестиційної привабливості та прогнозування обсягу інвестицій дозволяє розробити широкий комплекс заходів щодо зміни інвестиційної привабливості економічної системи, що дозволяє досягти тих самих результатів. Модель прогнозування обсягу інвестицій має враховувати тенденцію кожного індикатора, який визначає інвестиційну привабливість, на яку він буде впливати, і скільки часу проходить між впливом на індикатор та зміною стану інвестиційної привабливості.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

2.1. Сучасний стан інвестиційного клімату в Україні

Інвестиційний клімат в умовах воєнного стану в Україні набуває особливої ваги, так як інвестиції є критично важливими для забезпечення стабільного функціонування економіки країни. Показником ділової репутації, конкурентоспроможності та інвестиційного клімату країни, а також і її інвестиційної привабливості є певні індекси, динаміка яких представлена в табл.2.1..

Таблиця 2.1

Індекси конкурентоспроможності для України за 2018–2023 роки

Індекс	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Індекс сприйняття корупції	32/120	30/126	33/117	32/122	33/116	36/104
Індекс верховенства права	0,50/77	0,50/77	0,51/72	0,51/74	0,50/76	0,49/0,89
Індекс економічної свободи	5,86/133	6,20/109	6,19/109	6,06/113	5,12/150	

Джерело: [26]

Отже, з табл. 2.1 бачимо, що інвестиційний клімат в Україні не є комфортним для бізнесу та зовнішніх інвесторів. Далі проаналізуємо інвестиційний клімат України за розрахунками Європейської Бізнес Асоціації (рис. 2.1).

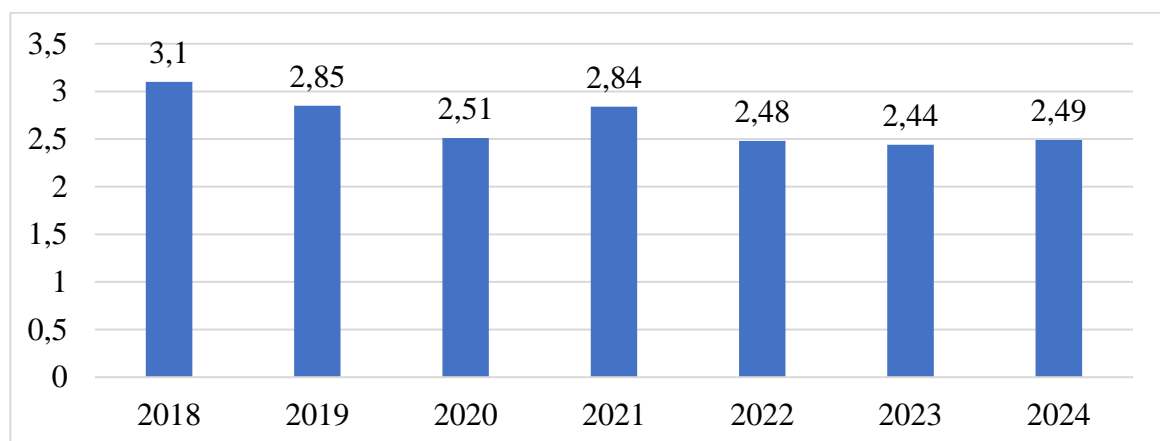

Рис.2.1. Оцінки інвестиційної привабливості України Європейською Бізнес Асоціацією за 2010-2024 роки [26]

В результаті аналізу показника інвестиційної привабливості України, розрахованого Європейською Бізнес Асоціацією (ЕВА), можна зробити висновок, що вона зменшилася з 3,15 у 2017 році до 2,51 у 2020 році. Після закінчення пандемії COVID-19 у 2021 році та враховуючи зусилля уряду показник інвестиційної привабливості України збільшився до 2,84, проте через російське вторгнення знову зменшився до 2,48 у 2022 році, а у 2023 році склав 2,44. Проте у 2024 році ЄБА зафіксувала зростання індексу інвестиційної привабливості до 2,49 балів з 5, що є покращенням у порівнянні з 2,44 балами у 2023 році.

Війна в Україні та нестабільна економічна ситуація продовжують завдавати шкоди економіці та впливати на ВВП, динаміка якого більш детально наведена на рис. 2.2.

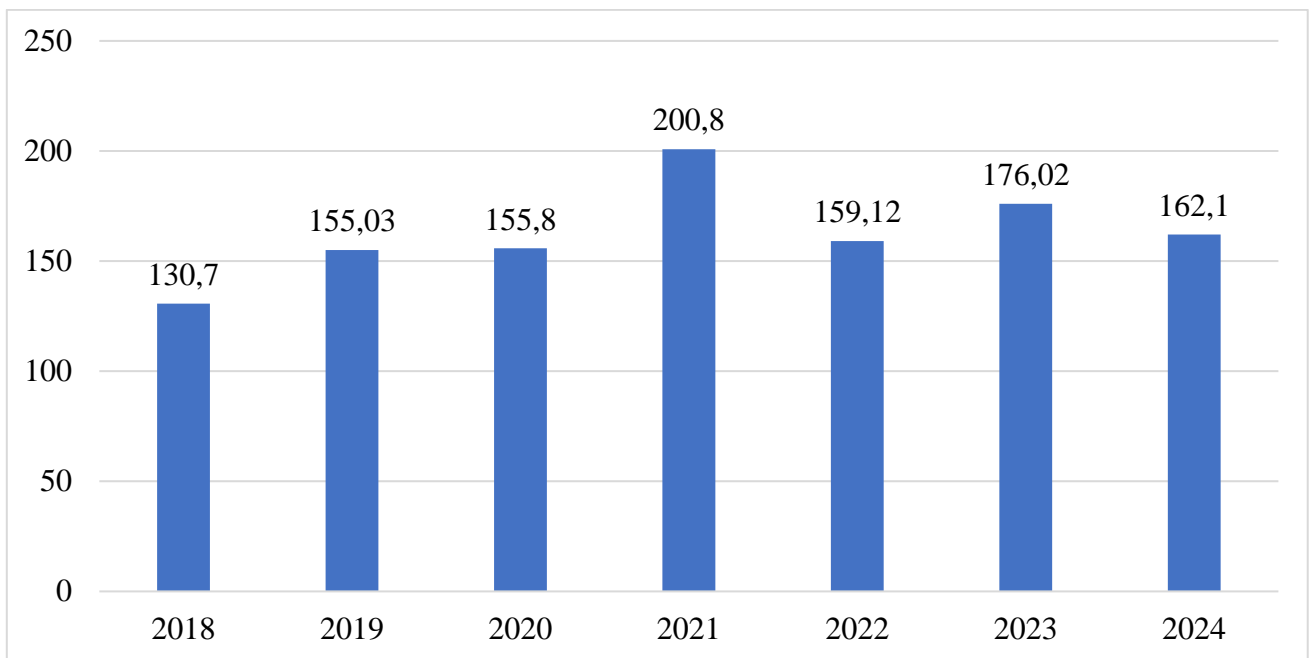

Рис.2.2. Динаміка ВВП України за період 2013–2023 рр, млрд. дол. США

Джерело: [16]

Війна в Україні призвела до відходу від довоєнних монетарних стратегій та змусила НБУ надати пріоритет монетарному фінансуванню бюджетного дефіциту для підтримки зусиль з оборони країни, що призвело до неминучого

зростання інфляції. В Україні останніми роками спостерігається зростання ІСЦ, що спричинене як зовнішніми факторами (збільшенням вартості імпорту, енергоресурсів), так і внутрішніми (підвищенням податків, зміною соціальних виплат. На рис.2.3 представимо динаміку індексу споживчих цін в Україні за 2018-2024 роки.

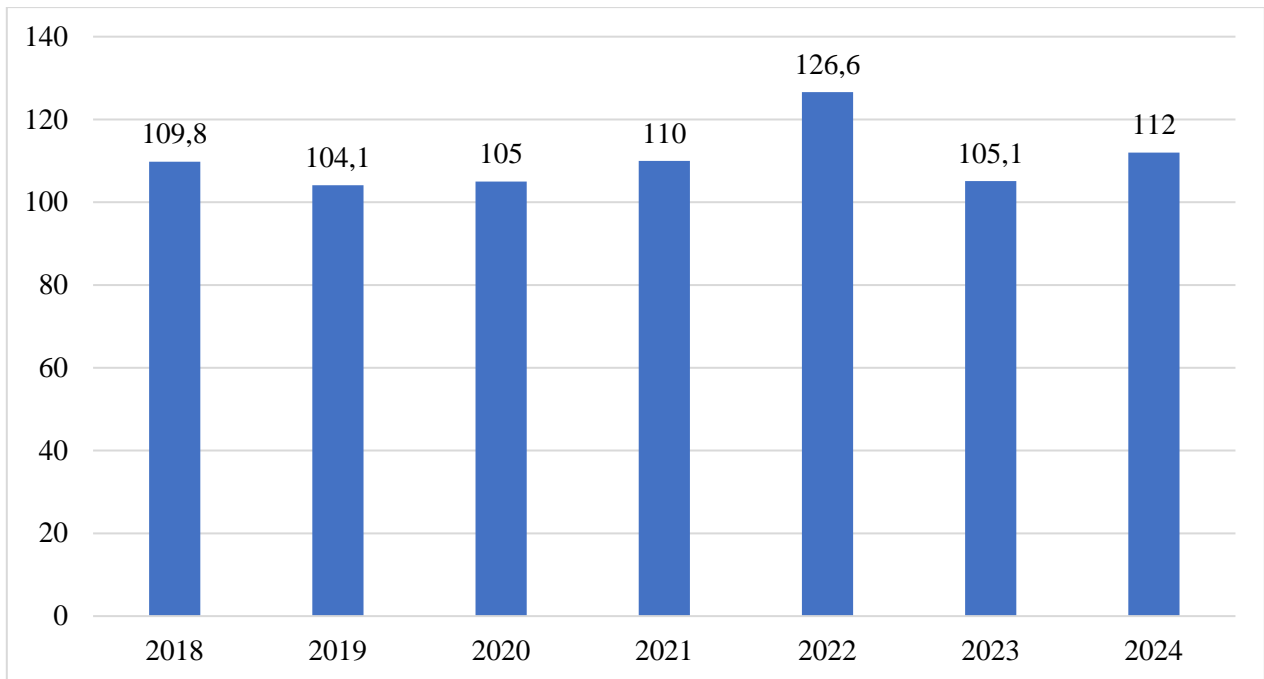

Рис.2.3. Динаміка індексу споживчих цін в Україні у 2018–2024 рр.

Джерело: складено автором на основі [17]

Високий рівень інфляції негативно впливає на добробут населення, зменшуючи реальні доходи та підвищуючи витрати на товари першої необхідності. Податкова політика повинна враховувати ці тенденції для розробки компенсаторних заходів, зокрема індексації соціальних виплат та оптимізації фіскального навантаження на підприємства.

Індекс споживчих змін має негативну динаміку, незважаючи на незначне зменшення у 2023 році.

Далі проведемо аналіз динаміки зовнішньої торгівлі Україні за останні три роки (рис. 2.4.). Варто відмітити, що повномасштабне вторгнення РФ в Україну

повипливали на зменшення як експорту, так і імпорту товарів через власне закриття портів та руйнування активів підприємств, які знаходились в зоні активних бойових дій чи наближеним до них. З урахуванням зусиль уряду, активності вітчизняного бізнесу та підтримки міжнародної спільноти імпорту країни у 2023 році відновився і майже досягнув показників 2021 року, проте експорт зменшився, що власне негативно впливає на інвестиційну привабливість нашої країни.

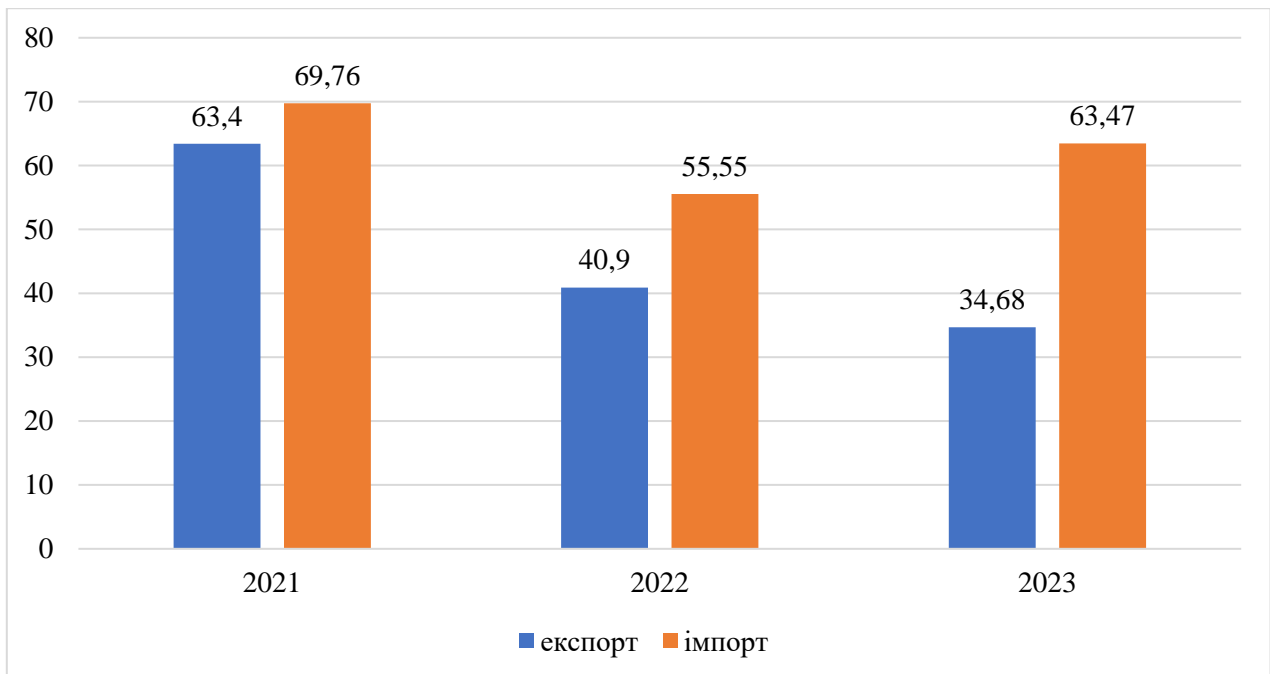

Рис.2.4. Динаміка зовнішньої торгівлі України за період 2021–2023рр, млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі [17]

Аналіз показників індексу економічної свободи показав, що Україна є не економічно вільною країною, та входить до такої країн як Уганда, Індія та Шрі-Ланка, так як середній рівень світового значення індексу в 2022 році становив 56,4, який Україною навіть не було досягнуто. Варто зазначити, що найбільш успішним був 2021 рік із значенням індексу економічної свободи

56,2%, що було найбільшим значенням за всю історію незалежності нашої країни, яке через війну не вдалося ні підвищити, ні зберегти.

Важливе місце в інвестиційній привабливості країни для зарубіжного інвестора є значення індексу якості життя населення, динаміку якого розглянемо на рис.2.5.

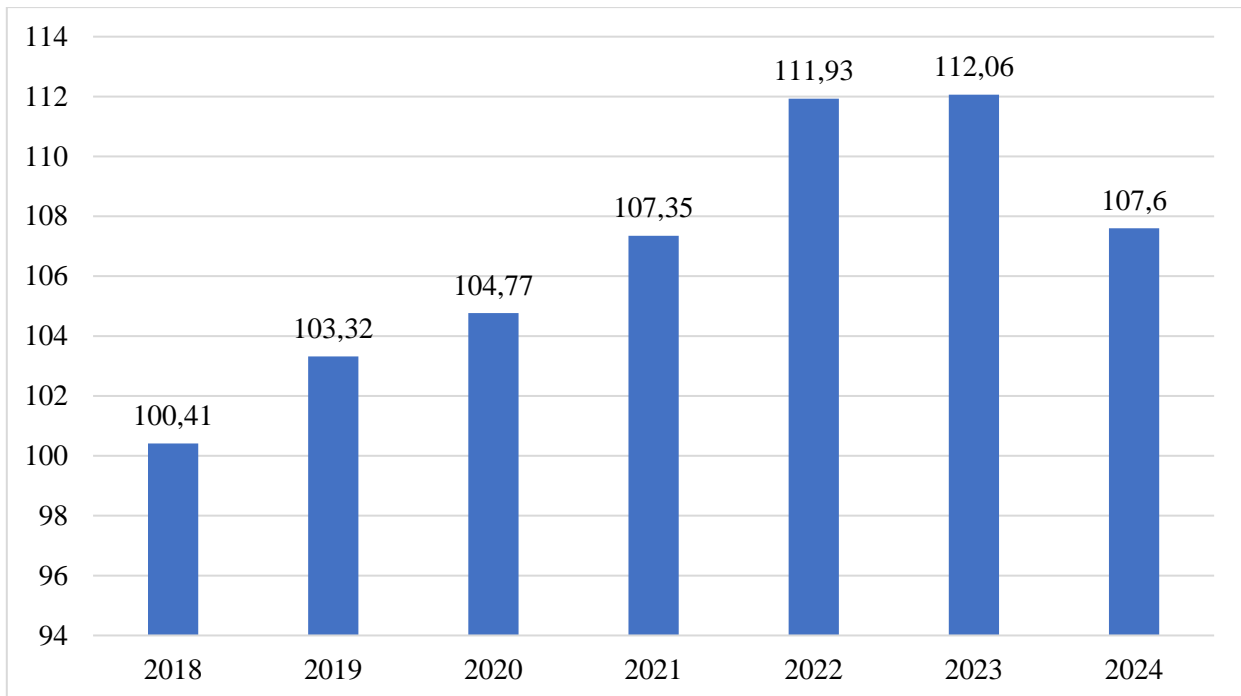

Рис.2.5. Динаміка індексу якості життя населення в Україні у 2018–2024 рр.

Джерело: складено автором на основі [17]

Отже, до 2024 року Україна мала позитивну динаміку у підвищенні якості життя, проте у 2024 році даний індекс зменшився, а в рейтингу країна опустилася з 86 на 105 місце. Фактором, який вплинув на це є війна в країні, зростання соціальної напруженості. Необхідно дослідити рівень безробіття, соціальних стандартів і бідності, показують, щоб визначити наявність соціально-економічних диспропорцій.

В табл.2.2 представимо динаміку рівня безробіття та зайнятості в Україні за 2018-2024 роки.

Таблиця 2.2

Динаміка рівня безробіття та зайнятості в Україні за 2018-2024 роки, %

Роки	Безробітне населення (за методологією МОП), %	Зайняте населення, %
2018	8,8	57,1
2019	8,2	58,2
2020	9,5	49,9
2021	9,9	55,7
2022	35	40
2023	19	46,1
2024	16,5	52,3

Джерело: складено автором на основі [17]

Отже, в Україні досить нестабільний рівень зайнятості населення, а у 2022 році значно збільшився рівень безробіття до 35 %, а рівень зайнятості зменшився до 40 %. Такий стан на ринку праці пояснюється бойовими діями на території України, пошкодженням інфраструктури, втратою бізнеса, переміщенням осіб, але у 2023-2024 роках бізнес почав адаптуватися до нових умов, відповідно спостерігаємо зростання зайнятості та зменшення безробіття. Індекс споживчих цін (ІСЦ) є одним із основних показників, що відображає рівень інфляції та зміну купівельної спроможності населення. На рис.2.6 представимо динаміку середньомісячної заробітної плати в Україні за період 2018-2024 роки.

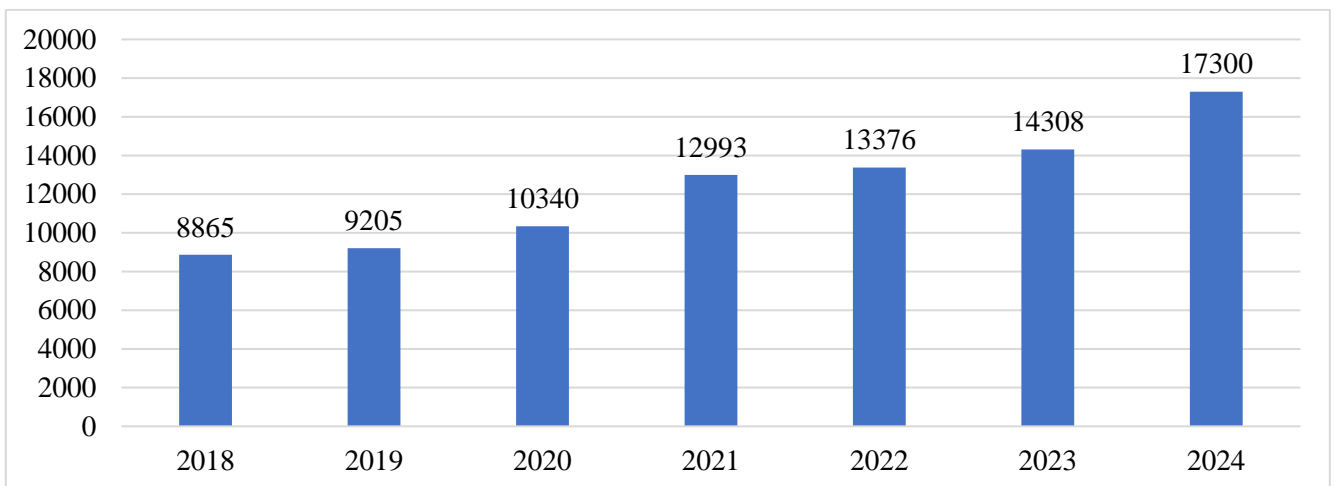

Рис.2.6. Динаміка середньої заробітної плати в Україні у 2018–2024 рр.,

грн

Джерело: складено автором на основі [17]

За результатами показників зображених на (рис. 2.4.) можна зробити висновок, що протягом цього періоду темп росту середньомісячної заробітної плати був лише зростаючим.

На рис.2.7 представимо рівень іноземних інвестицій в Україну за дослідований період.

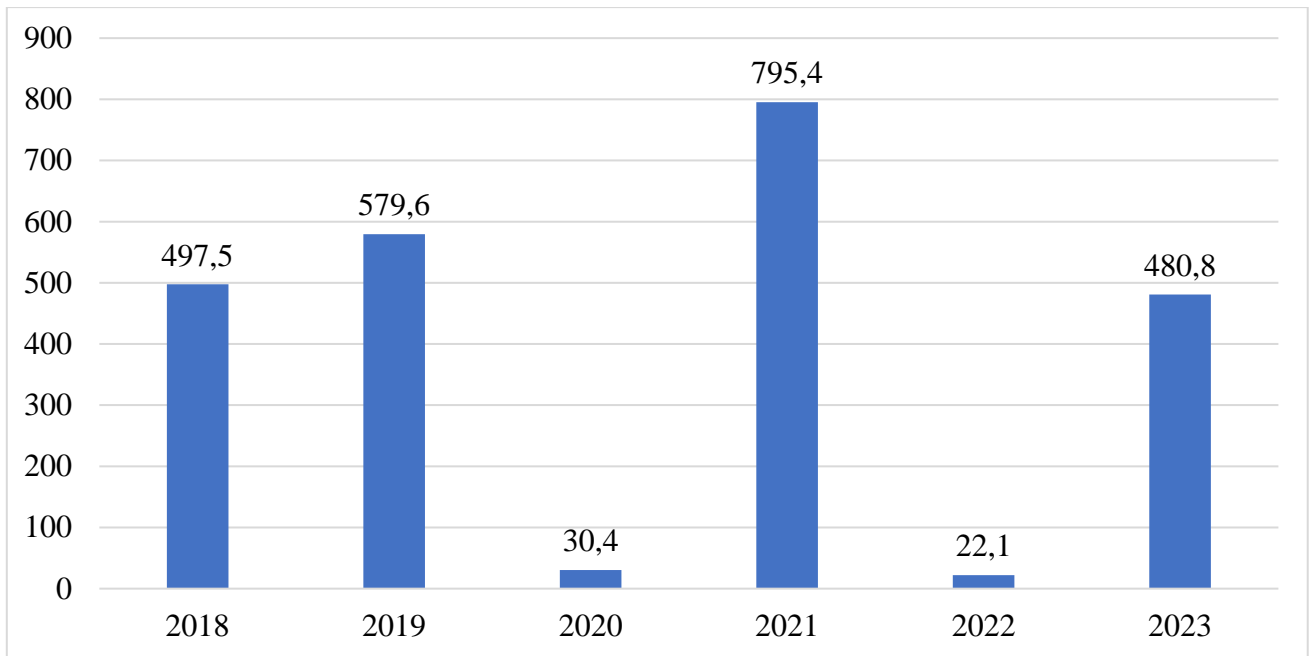

Рис.2.7. Динаміка іноземних інвестицій в Україну за період 2014 – 2023 рр,
млн. дол. США

Джерело: [17]

Дані рис. 2.7, показують, що в 2022 році спостерігається суттєве зменшення іноземних інвестицій, яке пояснюється війною в Україні і загальним падінням світової економіки, але у 2023 році відбулося відновлення інвестиційної діяльності, обсяг інвестицій збільшився в 20 разів у порівнянні до показників 2022 року.

Вищезазначене пояснюється підвищенням значень економічних показників, стабілізацією інфляції та формуванням умов зі сторони уряду для збільшенню інвестиційних ресурсів в країні. Особливо варто відзначити надання гарантій на інвестиції, які впроваджено українським урядом та сприяло

зростання інвестицій світових транснаціональних корпорацій в Україну навіть у мовах війни.

Основними негативними факторами, що знижують інвестиційну привабливість України на сучасному етапі, є:

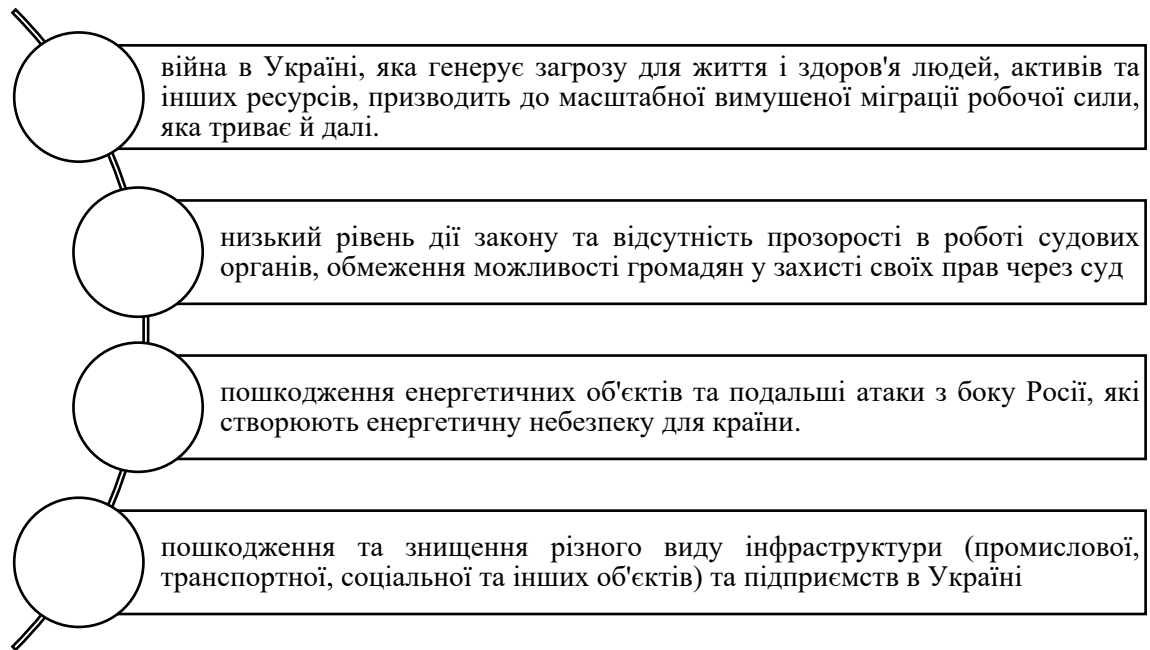

Рис.2.8. Основні негативні фактори, що знижують інвестиційну привабливість України

Джерело: розроблено автором

До основних чинників, що впливають на інвестиційну привабливість України з позитивного боку можна відзначити такі:

- наявність преференцій для експорту: було скасовано мита та квоти на продукцію з метою активізації зовнішньої торгівлі;

- впровадження транспортного безвізу: двосторонні і транзитні перевезення до країн Європи не потребують отримання візи та інших дозволів, що полегшує логістичні процеси;

- здійснення синхронізації енергетичних систем: українську енергетичну систему приєднано до енергооб'єднання країн континентальної Європи з метою підвищення стійкості і надійності енергетичного сектору;

- отримано статус кандидата на вступ до ЄС: даний факт відкриває нові можливості для участі в програмах Євросоюзу, залучення інвестиційних ресурсів і грантів, а також для тісної співпраці з країнами-членами ЄС у різних економічних і технічних питаннях;

- відстрочено деякі податки і мита: наявність відстрочки на сплату податків і мита, а також подання звітності для підприємств створює сприятливі умови для потенційних інвесторів, дозволяючи їм ефективніше використовувати фінансові ресурси для зростання вартості своїх активів.

Отже, інвестиційна привабливість безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Її високий рівень сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології. В умовах повоєнного розвитку підвищення інвестиційної привабливості України може стати фактором швидкого відновлення та побудови постіндустріального суспільства.

2.2. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів на основі макроекономічних показників

Інвестиційну привабливість регіону характеризує не лише здатність залучати фінансові та інвестиційні ресурси під впливом різних факторів зовнішнього середовища. Дані фактори є макроекономічними показниками, які є важливими для зовнішніх інвесторів, які враховують їх вплив на формування

інвестиційного середовища, тому проведемо їх аналіз на основі наявних статистичних даних з Державній службі статистики. Варто зазначити, що в умовах війни статистичні дані обмежуються в часових проміжках.

Залучення інвестицій у регіональну економіку є одним із пріоритетних завдань в сучасних умовах. Важливо оцінювати економічні показники діяльності суб'єктів бізнесу різних регіонів України для розуміння стану економічного середовища та інвестиційної привабливості. На рис.2.9 представимо динаміку обсягів реалізації продукції за регіонами України.

Рис.2.6. Обсяг реалізованої продукції за регіонами у 2021 році, млн. грн

Джерело: складено автором на основі [17]

Отже, найбільше реалізованої продукції було у м. Києві, що пояснюється великою кількістю населення, а також людей, які приїжджають у відрядження чи туристичні подорожі. Хоч Київ – це окрема територіальна одиниця, однак вважаємо за доцільне не враховувати Київ в подальшому аналізі. Адже через суттєві відмінності показників діяльності Києва та областей – аналіз був би нечітким та викривленим.

Представимо в табл.2.3 зміни залишків ПІІ за регіонами, галуззями та країнами-інвесторами за 2022 - 6 місяців 2024 року.

Таблиця 2.3

Зміни залишків ПІІ за регіонами, галуззями та країнами-інвесторами за
2022 - 6 місяців 2024 року

Область	Зміна залишків ПІІ за період 2022-6 м.2024, %	Галузі з найбільшим (+), найменшим (-) чистим приростом ПІІ	Країни-донори з найбільшим (+), найменшим (-) чистим приростом ПІІ
Черкаська	23,5 %	Сільське господарство (+)	Країни ЄС (+), Швейцарія (+)
Івано-Франківська	12,6	Сільське господарство (+)	Данія (+), Швейцарія (+)
Чернігівська	12,6	Сільське господарство (+), переробна промисловість (+)	Кіпр (+), США (+)
Київська	3,9	Оптова, роздрібна торгівля (+), переробна промисловість (-)	Австрія (-), Кіпр (+)
Кіровоградська	-2,3	Будівництво (-)	Нідерланди (-)
Тернопільська	-5,4	Сільське господарство (-), поштова та кур'єрська діяльність (-)	Естонія (-), Кіпр (+), Польща (+)
Дніпропетровська	-19,2	Добувна промисловість (-), переробна промисловість (-)	Кіпр (-), Німеччина (-), Нідерланди (-)
Львівська	-9,7	Постачання електроенергії (-)	Кіпр (-), Німеччина (+), Польща (+)
Сумська	-26,8	Переробна промисловість (-), сільське господарство (+)	Кіпр (-), Нідерланди (-)
Волинська	-34,3	Переробна промисловість (-)	Кіпр (-)
Рівненська	-42	Добувна промисловість (-)	Кіпр (-), Німеччина (-), Нідерланди (-)
Миколаївська	-56,1	Переробна промисловість (-), складське господарство (-)	Нідерланди (-)

Джерело: складено автором на основі [16]

Загалом дані свідчать, що насамперед падіння ПІІ у більшості областей забезпечувалось за рахунок капіталу з Кіпру, Нідерландів і частково Швейцарії, а отже у більшості випадків мова йде про відтік капіталу вітчизняних інвесторів, які зареєстровані в офшорних юрисдикціях.

Аналіз територіальної структури за наступний період 2019–2023 роки показує в цілому незмінність тенденцій попередніх років (табл. 2.4.).

Таблиця 2.4

Частка ПІІ (акціонерний капітал) в економіці України по регіонах (2019–2023) (%)

Регіон	2019	2020	2021	2022	2023
Дніпропетровська	14	13,4	16,2	20,5	18,09
Львівська	4,3	4,6	4,5	5,6	5,59
Київська	3,4	3,8	4,1	4,8	5,32

Джерело: складено автором на основі [16]

Отже, Київська, Дніпропетровська і Львівська область показують збільшення частки інвестицій. На рис.2.7 представимо динаміку капітальних інвестицій в регіони України.

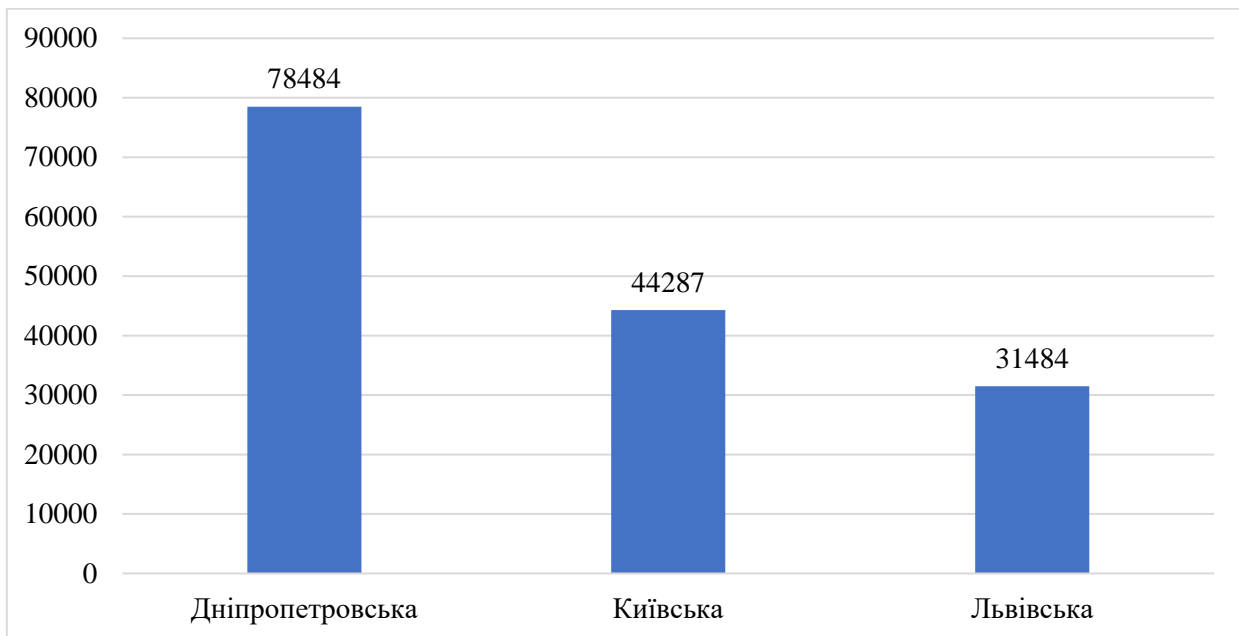

Рис.2.6. Обсяг капітальних інвестицій за регіонами у 2021 році, млн. грн

Джерело: складено автором на основі [16]

Отже, найбільший обсяг капітальних інвестицій за регіонами у 2021 році мала Дніпропетровська область, що свідчить про її краще інфраструктурне забезпечення.

Представимо в табл.2.5 динаміку валового регіонального продукту за 2021 рік за регіонами.

Таблиця 2.5

Динаміка валового регіонального продукту за 2021 рік за регіонами

Регіон	2018	2019	2020	2021
Дніпропетровська	369356	390325	398732	582363
Львівська	177233	214400	236254	26182
Київська	198142	218647	242406	291519

Джерело: складено автором на основі [16]

Отже, найбільше значення валового регіонального продукту має Дніпропетровська область, у 2021 році його значення перевищувала інші області в два рази, що свідчить про ефективність програми соціально-економічного розвитку.

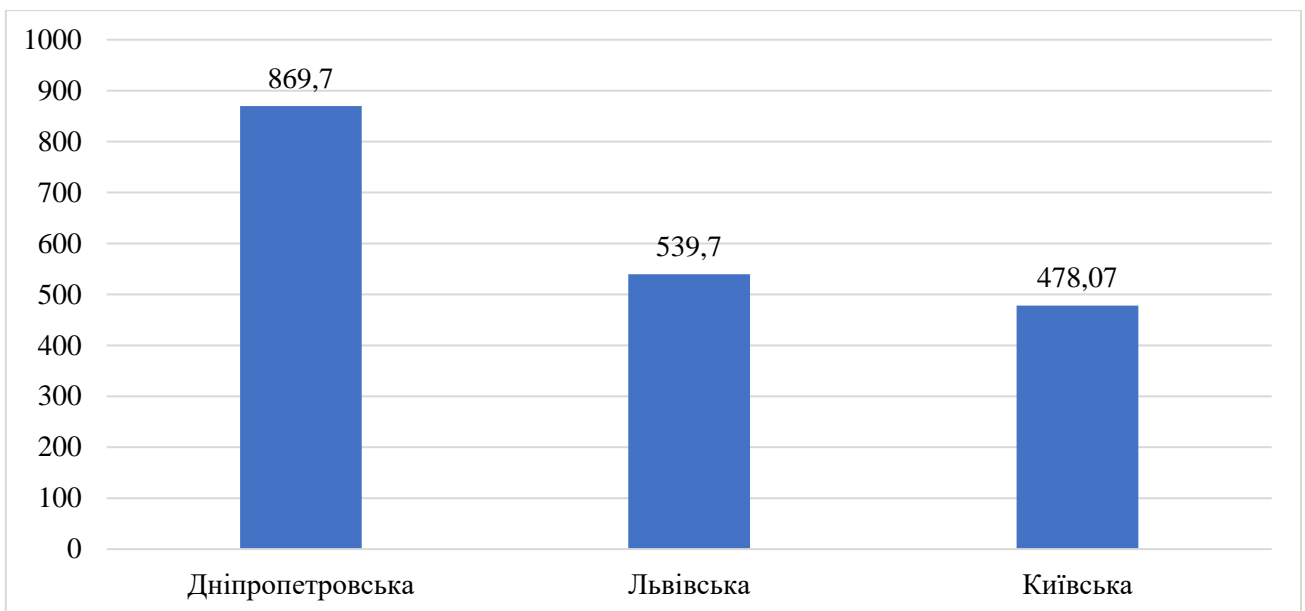

Рис.2.7. Динаміка кількості зайнятих працівників, тис.грн

Джерело: складено автором [16]

За кількістю зайнятих працівників також лідирує Дніпропетровська область, далі йде Львівська та найменшу кількість зайнятих працівників має Київська область.

Для оцінки інвестиційної привабливості досліджуваних регіонів проведемо таксономічний аналіз, для цього оберемо серед представлених вище показників ті, які найбільше важливі для інвестора та відобразимо вхідні дані в табл.2.6

Таблиця 2.6

Вхідні дані для таксономічного аналізу інвестиційної привабливості
регіонів

Регіон	Обсяг реалізованої продукції, млн грн	Капітальні інвестиції, млн грн	К-сть зайнятих працівників, тис	Збиток до оподаткування, млн грн
Дніпропетровська	1528127	78484	869,7	21301,73
Львівська	730017	31484	539,7	17492,13
Київська	576676	44287	478,07	8773,35

Джерело: складено автором

Таблиця 2.7

Середнє значення та середнє відхилення за кожним показником

avarege	944940,000	51418,330	629,160	15855,740
avedev	388791,330	18043,780	160,360	4721,590

Джерело: складено автором

Таким чином, отримаємо матрицю стандартних значень Z в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Матриця стандартних значень Z

Роки	Критерії			
	Обсяг реалізованої продукції, млн грн	Капітальні інвестиції, млн грн	К-сть зайнятих працівників, тис	Збиток до оподаткування, млн грн
2016	1,50	1,5	1,5	1,15
2017	-0,55	-1,1	-0,6	0,3
2018	-0,9	0	-0,9	-1,50
Z	1,5	1,5	1,5	1,15

Джерело: складено автором

Після стандартизації значень проведемо диференціацію ознак, тобто вплив кожного показника на рівень розвитку об'єкта (інвестиційної привабливості).

Таблиця 2.9

Матриця диференціації ознак

Роки	Критерії			
	Обсяг реалізованої продукції, млн грн	Капітальні інвестиції, млн грн	К-сть зайнятих працівників, тис	Збиток до оподаткування, млн грн
2016	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	4,21	6,78	4,23	0,65
2018	5,99	3,59	5,96	7,02

Джерело: складено автором

Після розподілу ознак на стимулюючі та дестимулюючі на основі елементів матриці сформулюємо вектор-еталон та відстань між точкою одиницею та точкою вектору еталону C_{io} .

Таблиця 2.10

Вектор-еталон та відстань між точкою одиницею та точкою вектору еталону C_{io}

Sum	C_{io}	$(C_{io}-average)^2$	C_o
0,00	0,00	8,47	13,73
15,88	3,98	1,15	
22,57	4,75	3,38	

Джерело: складено автором

Розрахуємо коефіцієнт таксономії за роками та представимо його в табл.2.11.

Таблиця 2.11

Коефіцієнт таксономії інвестиційної привабливості регіонів

Область	Таксономічні показники
Дніпропетровська	1,00
Львівська	0,71
Київська	0,65

Джерело: складено автором

На рис.2.8 представимо графічне відображення інвестиційної привабливості регіонів України.

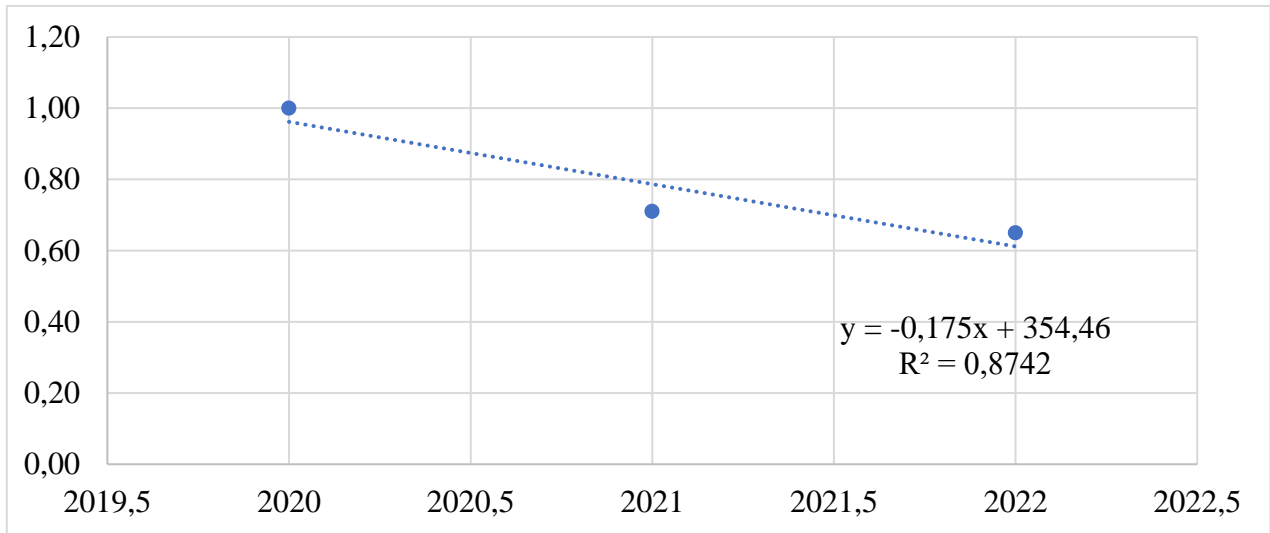

Рис.2.8. Динаміка змін коефіцієнта таксономії інвестиційної привабливості регіонів

Джерело: складено автором

Отже, коефіцієнт таксономії показує, що найбільш інвестиційно привабливим серед досліджуваних регіонів є Дніпропетровська область, а найменш - Київська.

2.3. Порівняльний аналіз конкурентних переваг різних регіонів

Конкурентні переваги регіону – це його переваги у величині та якості наявного потенціалу, в умінні адаптуватися до мінливих умов та забезпечувати рівновагу та швидкості пристосування до змін, у рівні економічних та соціальних досягнень у порівнянні з регіонами-конкурентами. Наявність конкурентної переваги може мати потенційний характер, не бути задіяним в даний момент часу і, відповідно не впливати, не бути фактичною причиною забезпечення конкурентоспроможності регіону. З цього погляду у локальний період наявність

конкурентної переваги перестав бути безумовним чинником конкурентоспроможності.

Конкурентна перевага може лише як позитивний чинник, а чинники конкурентоспроможності можуть мати як позитивний, і негативний характер. У зв'язку з цим обмеження складу чинників лише конкурентними перевагами є неправильним. Крім того, конкурентні переваги відносяться до категорії внутрішніх факторів і не охоплюють зовнішні фактори конкурентоспроможності регіону.

Рушійні сили конкурентоспроможності регіону включають:

1. кластери;
2. трудові ресурси;
3. інновації;
4. управління регіоном;
5. галузева структура;
6. географічне розташування;
7. інвестиційна привабливість.

В табл.2.12 представимо конкурентні переваги досліджуваних нами у попередньому підрозділі регіонів.

Таблиця 2.12

Конкурентні переваги окремих регіонів України

Критерій	Київська обл.	Львівська обл.	Дніпропетровська обл.
Географічне положення	Навколо столиці	Західний кордон з ЄС	Центр сходу, логістична інфраструктура
Економічна структура	АПК, логістика, агропереробка	ІТ, промисловість, креативні індустрії	Важка промисловість, металургія
Інвестиційна активність	Середня	Зростаюча, орієнтована на ЄС	Висока у промисловому секторі
Освітній потенціал	Профтехосвіта та аграрні кадри	Сильна система вищів, мовна відкритість	Інженерні кадри, технічні ВНЗ
ІТ-сектор	Низький	Один з найбільших хабів в Україні	Розвивається, потенціал зростання

Логістика	Мережа доріг, близькість до аеропортів	Транспорт на ЄС, Львівський аеропорт	Промислові логістичні кластери
Експортна орієнтація	АПК	Легка промисловість, харчова галузь	Металургія, добувна промисловість
Інфраструктура для інвестора	Індустріальні парки	Інноваційні кластери, підтримка стартапів	Промислові зони, промпарки

Джерело: складено автором на основі [16, 17]

У межах дослідження було здійснено порівняльний аналіз чотирьох ключових регіонів України — Київської, Львівської та Дніпропетровської областей — з метою виявлення їхніх конкурентних переваг з точки зору інвестиційної привабливості.

Київська область має вигідне географічне положення завдяки безпосередній близькості до столиці, що забезпечує доступ до адміністративного ресурсу, кадрів та інфраструктури. Регіон є потужним аграрним центром, з високим потенціалом для розвитку агропереробки, логістики та індустріальних парків.

Львівська область вирізняється прикордонним розташуванням з країнами ЄС, що значно полегшує експортну діяльність та створює сприятливі умови для залучення європейських інвесторів. Особливо активно розвивається сектор інформаційних технологій, а також креативні індустрії, легка промисловість і харчова галузь.

Дніпропетровська область є потужним індустріальним центром із добре розвиненою важкою промисловістю, зокрема в галузях металургії, машинобудування та хімії. Регіон має високий експортний потенціал, а також мережу промислових зон і технопарків, що дозволяє реалізовувати великомасштабні інвестпроекти у виробництві.

Важливим аспектом у стратегічному РР є залучення інвестицій. Так, супроводження інвесторів в Дніпропетровській області покладено на інвестиційні агенції, зокрема:

1. КЗ «Дніпропетровське регіональне інвестиційне агентство».
2. ДП «Інвестиційно-інноваційний центр».
3. КП «Агенція розвитку Дніпра».
4. КП «Інститут розвитку міста Кривий Ріг».
5. КП «Агенція економічного розвитку міста Павлоград».
6. КП «Нікопольська агенція регіонального розвитку».

Зокрема, загальна площа сільськогосподарських угідь регіону становить 2,5 млн га, що складає майже 7% сільгоспугідь України, з них площа ріллі – 2,1 млн га. Нажаль, війна негативно вплинула і на аграрний сектор. Так, згідно інформації районних військових адміністрацій, 6326,5 га земель с/г призначення потребують обстеження та подальшого очищення від вибухонебезпечних предметів. З початку 2023 року було обстежено 2645 га земель с/г призначення, виявлено та знищено 24 одиниці вибухонебезпечних предметів.

Серед основних проблем в с/г залишаються високі ціни на пальне, низькі закупівельні ціни на зернові культури, а також відсутність належної державної підтримки, що призводить до дефіциту обігових коштів.

У підсумку, кожен із розглянутих регіонів має власну унікальну спеціалізацію та набір переваг, які можуть зацікавити інвесторів у залежності від їхньої галузевої орієнтації. Київ і Львів приваблюють інвесторів у сфері високих технологій і послуг, Київська область — агропромисловим потенціалом, а Дніпропетровська — можливостями для розвитку важкої індустрії та логістики.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

3.1. Світовий досвід оцінки інвестиційної привабливості регіонів

Для аналізу зарубіжного досвіду вибрано методики оцінки інвестиційної привабливості, які використовують як статистичні дані, так і експертні оцінки. Найбільшу увагу приділено методичним підходам, орієнтованим на оцінку інвестиційної привабливості на основі інтегральних показників. Методика оцінки інвестиційної привабливості регіонів Чехії передбачає розрахунок індексу інвестиційної привабливості, що дорівнює сумі скоригованих на індекс стандартного відхилення восьми показників, кожному з яких надається ваговий коефіцієнт, отриманий на основі експертних оцінок [29]:

$$I_x = 0,2 / y_1 * UN_x + 0,05 / y_2 * UNL_x + 0,15 / y_3 * INC_x + 0,1 / y_4 * NRL_x + 0,1 / y_5 * NRLD_x + 0,1 / y_6 * GDRR_x + 0,15 / y_7 * RFC_x + 0,15 / y_8 * FDI_x,$$

де: I_x – індекс інвестиційної привабливості регіону X;

UN_x - рівень безробіття в регіоні X;

UNL_x - частка тривалого (понад 5 місяців) безробіття в загальному безробіття регіону X;

INC_x - середній погодинний зарібок у підприємницькому секторі регіону X;

NRL_x - кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання на 1000 мешканців регіону X;

$NRLD_x$ - зміна кількості зареєстрованих господарюючих суб'єктів на 1000 жителів регіону X;

GDRR_x - валовий національний продукт на одного жителя регіону X;

RFC_x - формування валового основного капіталу на одного жителя регіону X;

FDI_x - прямі іноземні інвестиції регіону X;

y₁–y₈ — індекси стандартного відхилення, розраховані на основі статистичних даних.

Перевагою даної методики є визначення вагової категорії показників шляхом коригування за допомогою індексу стандартного відхилення, що дозволяє нівелювати великий розкид значень статистичних даних. Таким чином, показники з невеликим стандартним відхиленням мають більшу вагу підсумковому показнику інвестиційної привабливості регіону та навпаки.

У свою чергу, методичний підхід, використаний в Індонезії, полягає в оцінці 42 показників, що відображають вплив п'яти факторів, що визнаються найбільш суттєвими для ранжування регіонів щодо їх інвестиційної привабливості. Експертну оцінку отримали інституційний, соціально-політичний, економічний, трудовий та інфраструктурний фактори. З метою визначення вагових коефіцієнтів було проведено експертне опитування, в якому взяли участь вчені-економісти та представники бізнесу.

У дослідженні інвестиційної привабливості регіонів Індонезії було проаналізовано 134 регіони, у тому числі 97 округів та 37 міст, що належать до 26 провінцій. показників використовувався інструмент АНР (The Analytical Hierarchy Process) та програма «Вибір експерта» («Choice expert»), орієнтована на спрощення, упорядкування та присвоєння кількісних оцінок людським сприйняттям для забезпечення сумісності параметрів [29].

Цей підхід демонструє прагнення до об'єктивності через залучення представників ділового та наукового спільнот, проте є низка питань, пов'язаних із роботою експертної групи: компетентність експертів, а також репрезентативність, якість та ємність вибірки опитування.

Цікавим є приклад регіональної інвестиційної політики в Канаді, яка заключається у розподілі повноважень між місцевими органами влади та федеральними у питаннях регулювання та здійснення інвестиційної діяльності. Отже, у даній країні окремі провінції можуть приймати рішення щодо різних іноземних інвестиційних проєктів, якщо це не суперечить національному законодавству. Відповідно регіони зацікавлені у приверненні уваги іноземного інвестора та намагаються зробити умови ведення діяльності більш інвестиційно привабливими.

В рамках дослідження інвестиційної привабливості територіальних одиниць Польщі оцінювалися 16 регіонів (воєводств) та 60 субрегіонів у розрізі трьох типів бізнес-активності: промисловість, послуги та передові технології. У розрахунках використовувалися десятки показників, об'єднані в 10 факторних груп, кожному з яких при розрахунку сукупного рейтингового показника інвестиційної привабливості застосовувалися вагові категорії, представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Фактори та їх вагові значення для розрахунку інвестиційної привабливості регіонів та субрегіонів Польщі

Фактори	Регіони та субрегіони			Регіони в цілому
	Промисловість	Послуги	Передові технології	
Транспортна доступність	20	10	20	20
Вартість робочої сили	15	15	—	25
Якість та кількість трудових ресурсів	40	25	30	—
Ємність ринку	—	20	10	15
Рівень розвитку економічної інфраструктури	15	10	10	10
Рівень розвитку соціальної інфраструктури	—	—	10	5
Рівень економічного розвитку	2	5	5	—

Захист навколишнього середовища	5	7	7	—
Рівень громадської безпеки	3	8	8	5
Інвестиційна політика регіонів	—	—	—	20
Усього	100	100	100	100

Джерело: [31]

Близький підхід був застосований Європейською комісією під час проведення моніторингу та оцінки європейських міст у 2017 році з точки зору їх культурного та креативного потенціалу. Моніторинг, який охопив 168 міст 30 європейських країн, був ініційований у 2015 році з метою залучення політичних діячів та інших зацікавлених осіб для розробки інструментів підтримки інвестиційної діяльності політики, спрямованої на впорядкування суспільного культурного середовища.

Моніторинг дозволив створити загальну базу фактичних даних на рівні міста та оцінити роль культурного середовища та креативного потенціалу, їх внесок у покращення соціально-економічних параметрів та забезпечення стійкості міського розвитку. Оцінка здійснювалася шляхом розрахунку індексу СЗ, що включає 3 субіндекси, за 9 параметрами та 29 приватними показниками (кожному з індексів та параметрів було присвоєно вагові категорії).

Перший субіндекс ("Cultural Vibrancy") оцінював культурну життєздатність міста за допомогою таких показників, як кількість музеїв, театрів, концертних залів та інших установ культури, і навіть показників їх відвідуваності.

Другий субіндекс ("Creative Economy") спирався на показники робочих місць у сфері культури, виділяючи динаміку та поява нових робочих місць в економіці міста.

Третій субіндекс ("Enabling Environment") визначав ступінь сприятливого впливу соціального середовища на розвиток культури в частині місцевих та

міжнародних зв'язків, толерантності та довіри, розвитку людського капіталу та інше [29].

В результаті адміністративної реформи, яка є частиною трансформації соціально-економічної системи та децентралізації держави, з 1999 року територія Польщі поділена на 16 воєводств (раніше 49). Вони стали місцевими органами самоврядування, і місцеві органи влади були зобов'язані визначати стратегію розвитку, стимулюючи економічну активність, підвищуючи рівень конкурентоспроможності та інноваційності економіки воєводств.

Дослідження інвестиційної привабливості польських регіонів проводить Інститут ринкової економіки (IBnGR) та Центр регіонального та місцевого аналізу (CARiL), чия команда також досліджувала місцеві громади – мікрорегіони (муніципалітети, повіти), а також інвестиційну привабливість польських регіонів та порівнянних регіонів Європи. Результати тестування обох центрів не завжди ідентичні, але це пов'язано з методологічними відмінностями. Однак можна зробити основні висновки про зміни інвестиційної привабливості польських регіонів.

За період, що охоплюється дослідженням, не відбулося жодних революційних змін у різноманітності регіональної привабливості для здійснення прямих іноземних інвестицій. Фактично, протягом багатьох років він не змінював лідерства, а лише фіксував перепозиціонування провінцій у межах груп регіонів сильного, середнього та слабкого, але їхній діапазон був незначним. Привабливість інвестицій демонструє тісний зв'язок з рівнем економічного розвитку. Тому в аналізованій період найпривабливішими для прямих іноземних інвестицій були переважно три воєводства: Мазовія, Сілезія, Нижня Сілезія [29].

Найбільшу інвестиційну привабливість завжди демонструвало Мазовецьке воєводство дослідження, воно зберігало найвищий клас привабливості для всіх видів промислових інвестицій та послуг за дослідженням CARiL з 2011 року, а в 2015 році воно було найпривабливішим, як порівняно з іншими польськими

регіонами, так і з ЄС загалом. Однак, згідно з дослідженням, проведеним Інститутом, лідером за інвестиційною привабливістю здебільшого було Сілезьке воєводство.

Дослідження CARiL показало що, окрім Мазовецького, з 2011 року найбільш економічно розвиненими воєводствами були: Нижня Сілезія, Сілезія. Менш привабливими були: Лодзьке та Поморське воєводство. Усі дослідження CARiL показали, що у всіх воєводствах є міста, які виступали двигунами розвитку (здебільшого великі міста або колишні воєводські столиці) – у Мазовецькому воєводстві таким містом була лише Варшава, а в Сілезькому воєводстві – усі її муніципалітети.

Крім того, аналіз показав важливу роль спеціальних економічних зон (СЕЗ) у формуванні привабливості інвестицій на місцевому рівні, особливо коли вони супроводжуються такими формами сприяння підприємництву, як індустріальні парки, науково-технологічні та бізнес-інкубатори.

Було виявлено, що вища інвестиційна привабливість деяких польських регіонів досягається завдяки рівню економічного розвитку (випадок Померанії, Західнопомор'я, Вармінсько-Мазурського, Лодзько-Любуського Малопольського воєводства). Польські регіони виділяються серед інших регіонів ЄС сприятливою оцінкою людського капіталу, які в інших випадках є одними з найпривабливіших з точки зору інвестиційного потенціалу (Мазовецьке воєводство та Сілезія), а деякі отримали оцінку інвестиційного потенціалу вище середньої (регіони: Нижня Сілезія, Великопольща, Малопольща, Помор'я), характеризуються особливо високим демографічним потенціалом (Мазовецьке воєводство, Сілезія, Нижня Сілезія, Великопольща, Малопольща, Помор'я, Лодзьке, Підкарпатське воєводство), мали позитивні зміни у валовій вартості основних засобів (10 воєводств належали до передових в ЄС) [29].

СЕЗ як зони пільгових умов для ведення бізнесу займають важливе місце в аналізі інвестиційної привабливості Польщі. Припинення інвестицій у СЕЗ

означає зникнення стимулів для залучення інвесторів до охоплених ними територій. Це може сприяти рішенню про переміщення інвестицій. СЕЗ вважаються найважливішим інструментом для сприяння розвитку бізнесу, створенню робочих місць, припливу інноваційних технологій, а також одним з найважливіших інструментів залучення іноземного капіталу. Їх називають новими факторами розташування інституційного характеру.

Саме створення СЕЗ спровокувало конфлікт з ЄС, який вимагав ліквідації порушення чесної конкуренції на єдиному ринку. На думку польської влади, не слід порушувати права, набуті компанією, розташованою в СЕЗ, на завершальному етапі переговорів з цього питання.

Розмір регіональної допомоги, доступної для підприємця загалом, залежить від місця розташування інвестицій, розміру допустимих витрат (сума інвестицій або дворічні витрати на оплату праці нових працівників) та від розміру підприємства. Допустимий розмір допомоги для кожного регіону визначається картою регіональної допомоги Польщі, підготовленою для відповідних програмних періодів бюджету ЄС. У 2020 роках найвищий розмір допомоги можна було отримати у таких воєводствах: Куявсько-Поморське, Люблінське, Любуське, Лодзьке, Малопольське, Опольське, Підкарпатське, Підляське, Вармінсько-Мазурське, Свентокшиське, тоді як найнижчий – у районі міста Варшава, а з 2020 року – у всьому Мазовецькому воєводстві [29].

Розвиток регіонів підтримується державою в рамках регіональної політики, спрямованої на покращення соціальної, економічної та територіальної згуртованості країни.

Незважаючи на те, що останні три роки були сповнені непередбачених подій, підприємці та інвестори з-за кордону, як і раніше, вважають Польщу безпечною та привабливою країною для розміщення інвестиційних проєктів. Тому вони не відмовляються від своїх планів, бачачи добрі шанси на успішні інвестиції.

Пандемія та війна в Україні серйозно вплинули на багато економік, які явно сповільнилися. Крім того, вони дестабілізували міжнародну торгівлю та виробництво, ланцюжки поставок деталей та компонентів та сировини, що призвело до сильної тенденції до переходу від глобалізації до регіоналізації, мінімізуючи можливі подальші ризики від цих несподіваних подій. Турбулентність у торгівлі та виробництві також відбивається на ринку електронної комерції, який нині повертається у бік регіоналізації.

Польща продовжує приваблювати інтерес інвесторів з усього світу. Ця позиція також добре відображається у стратегічних інвестиційних рішеннях. Наразі Польща є одним із найбільших у регіоні центрів тяжіння інвестицій у нові проекти, а також територією численних транзакцій, злиття та поглинання з боку іноземних суб'єктів.

Варто також наголосити, що зі зростанням заробітної плати та добробуту поляків щодо низьких витрат на робочу силу йдуть у минуле. Тому конкурентні переваги слід шукати не в низькій заробітній платі, а в галузі нових технологій.

Приватні та державні інвестиції у технологічні інновації можуть розкрити величезний потенціал польських фахівців. Коли Польща вступила до ЄС, вона мала найвищий рівень безробіття серед усіх країн-членів і надлишок робочої сили. Сьогодні все навпаки — має найнижчий (рівний із Чехією) рівень безробіття в ЄС. Попит на робочу силу зростає, а молодих робітників через демографічні зміни не вистачає. У 1982 році кількість народжених поляків становила близько 700 000 осіб. У 2012 році воно скоротилося до 350 тисяч осіб. Спад на 50% лише за два десятиліття.

Оскільки у Польщі народжується дуже мало дітей (торік народилося лише 305 тис. осіб) та прогнози не оптимістичні, то певною можливістю, яка може вплинути на економічний розвиток нашої країни, є зростання кількості робітників з України. Це не тільки сприяє зростанню споживання, а й насамперед заповнює гостру нестачу кадрів у багатьох галузях, включаючи громадське харчування,

туризм, транспорт та інші. На думку багатьох, Польщу, особливо зараз, коли за східним кордоном йде війна, слід позиціонувати як країну з дуже високим інвестиційним потенціалом.

3.2. Стратегічні заходи для покращення інвестиційного клімату регіонів

Посилення регіональної конкурентоспроможності великою мірою залежить від успішного вирішення проблеми територіальної організації відтворення регіональних ресурсів (елементів продуктивних сил, факторів виробництва). Ефективна територіальна організація відтворення ресурсів стає визначальною умовою позиціонування регіону в його просторово-часовому розвитку. Рациональне використання наявних регіональних ресурсів у поєднанні з можливими вигодами економічного, географічного природного становища перетворюються на базис, що дозволяє успішно протистояти зовнішнім та внутрішнім викликам та погроз. Додатковим джерелом сталого становища регіональної економічної системи стає інвестиційна привабливість регіону (території)

Розглядаючи інвестиційну привабливість регіону як сукупність окремих характеристик, що дозволяють не лише звертати увагу на нього з боку зовнішніх інвесторів, а й формувати та реалізовувати відповідну стратегію, спрямовану подальше її підвищення, можна у деякому наближенні форм аналізувати її основні складові. Найбільш загальними складовими інвестиційної привабливості регіону є його інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал, інвестиційний ризик та інвестиційна активність. Кожна з названих складових дозволяє в тій чи іншій мірі судити про реальні можливості, що надаються окремому суб'єкту господарювання на конкретній території для реалізації заявленої ним основної місії.

На даний час значно поширилися конкуренція за володіння факторами виробництва та розширення збуту між регіонами, що посилюється, як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Вищезазначене сприяє загостренню проблеми територіальної організації відтворення ресурсів. Регіональна економічна система функціонує в залежності від масштабів певного регіону. Основним чинником від якого залежить ефективне відтворення регіональних ресурсів є інвестиційний клімат, який відображає рівень інвестиційної привабливості регіону, та сприяє залученню до відповідного регіону додаткові ресурси у вигляді інвестицій.

Отже, інвестиційна привабливість регіону розглядається як певна сукупність можливостей та наявних обмежень, які відображають інвестиційний потенціал території, який відповідає за інтенсивність залучення інвестицій в окремі складові продуктивних сил, та наявний інвестиційний ризик, що стримує інвестиційні можливості регіону.

Для покращення інвестиційного клімату регіонів важливо вірно розробити стратегічні заходи, так як зовнішні та внутрішні чинники функціонування регіону є досить динамічними та постійно змінюються, тому необхідно розробляти декілька сценаріїв, які передбачають певні вигоди та втрати, переваги та загрози для функціонуванню регіону в майбутньому, в тому числі враховуючи перспективи залучення та використання інвестицій. В стратегія підвищення інвестиційної привабливості регіону містяться основні координати, за допомогою якими забезпечується досягнення регіоном головних цілей функціонування економічної системи.

Наприклад, основними цілями, які присутні майже у всіх стратегіях соціально-економічного розвитку регіонів є: збереження єдиного економічного простору країни; забезпечення стійких темпів підвищення якості життя населення регіону; підтримка розвитку технологічної складової; високий рівень реалізації проектів державно-приватного партнерства, забезпечення розвитку

підприємництва. Для реалізації вищезазначених цілей необхідно розробити ефективні заходи підвищення інвестиційної активності у регіоні, які інтенсифікують надходження інвестицій у даний регіон, та як наслідок сприятимуть їх досягненню.

Залучені інвестиційні ресурси виконують такі функції: заміщення та оновлення зношених основних засобів, відповідно забезпечення відшкодування спожитого основного капіталу; будівництво нових споруд, створення додаткових можливостей придбання нової техніки, впровадження новітніх технологій тощо.

Отже, під час залучення інвестиційних ресурсів в регіони України важливо забезпечувати якісний параметр інвестування, адже процес інвестування спрямовується на ліквідацію неефективного капіталу, покращення виробничої структури основних засобів та відповідно забезпечення відтворення регіональних ресурсів.

У процесі розробки стратегії підвищення інвестиційної привабливості регіону вирішуються науково-методичні завдання з розробки її концепції, розробляються методики її формування, визначаються пріоритети інвестиційної політики регіону, розробляються середньо- та довгострокові прогнози інвестиційної діяльності в регіоні, визначаються критерії ефективності інвестиційних процесів тощо. Таким чином, вирішення вищезазначених завдань сприяє підвищенню інвестиційної привабливості регіону на перспективу.

В процесі дослідження інвестиційної привабливості окремих регіонів сформульовано ієрархічну структуру концепції з підвищення інвестиційної привабливості регіону. Під концепцією розуміємо історично сформовану систему наукових поглядів на розвиток економічної системи регіону в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів.

В рамках даної концепції важливо виділити її основні елементи:

- виділення певних ознак формування стратегії;

- дотримання основного принципу формування стратегії, наприклад, встановлених термінів виконання проєкту;
- виділення детермінантів стратегії підвищення інвестиційної привабливості регіону з метою визначення основних складових його інвестиційної привабливості.

Варто зазначити, що інвестиційний клімат регіону здійснює прямий вплив на процес інвестиційної діяльності, так як включає в себе сукупність характеристик, які властиві певній території, фактори, за допомогою яких визначаються можливості та формуються стимули для здійснення реальних інвестицій.

Показником інвестиційного потенціалу регіону, на який також необхідно направити заходи та включити в стратегію є регіональне виробництво, його забезпеченість необхідними видами ресурсів, використання яких залежить від взаємодії з інвестиційними ресурсами.

Інвестиційна активність у регіонах проявляється у вигляді інтенсивності (швидкості) протікання інвестиційних процесів у регіоні, які приводять до формування нових якісних характеристик та параметрів, у тому числі території, населення, ресурси та інше. Поєднання інвестиційної активності та інвестиційної привабливості виражають інвестиційну привабливість регіону.

В стратегії підвищення інвестиційної привабливості важливо враховувати інвестиційні ризики регіону, який впливає на можливість залучення необхідної кількості інвестиційних ресурсів та реалізацію стратегії.

Структурно-інвестиційний ризик регіону представляє собою систему факторів, які можуть призвести до втрат у процесі інвестиційної діяльності, у тому числі економічні, соціальні, екологічні та політично-правові.

Щоб скористатися новою тенденцією регіоналізації економік, що виникла після пандемії, і залучити інвесторів до України, нам необхідно знизити витрати на ринок, мати більш передбачувану та стабільну правову та податкову систему,

знизити витрати на робочу силу та інвестувати в цифровізацію та технологічні інновації.

Розробимо стратегію підвищення інвестиційної привабливості Львівського регіону, який поступається Дніпропетровській області за інтегральним показником таксономічного аналізу.

Представимо на рис.3.1 основні стратегічні вектори підвищення інвестиційної привабливості Львівського регіону.

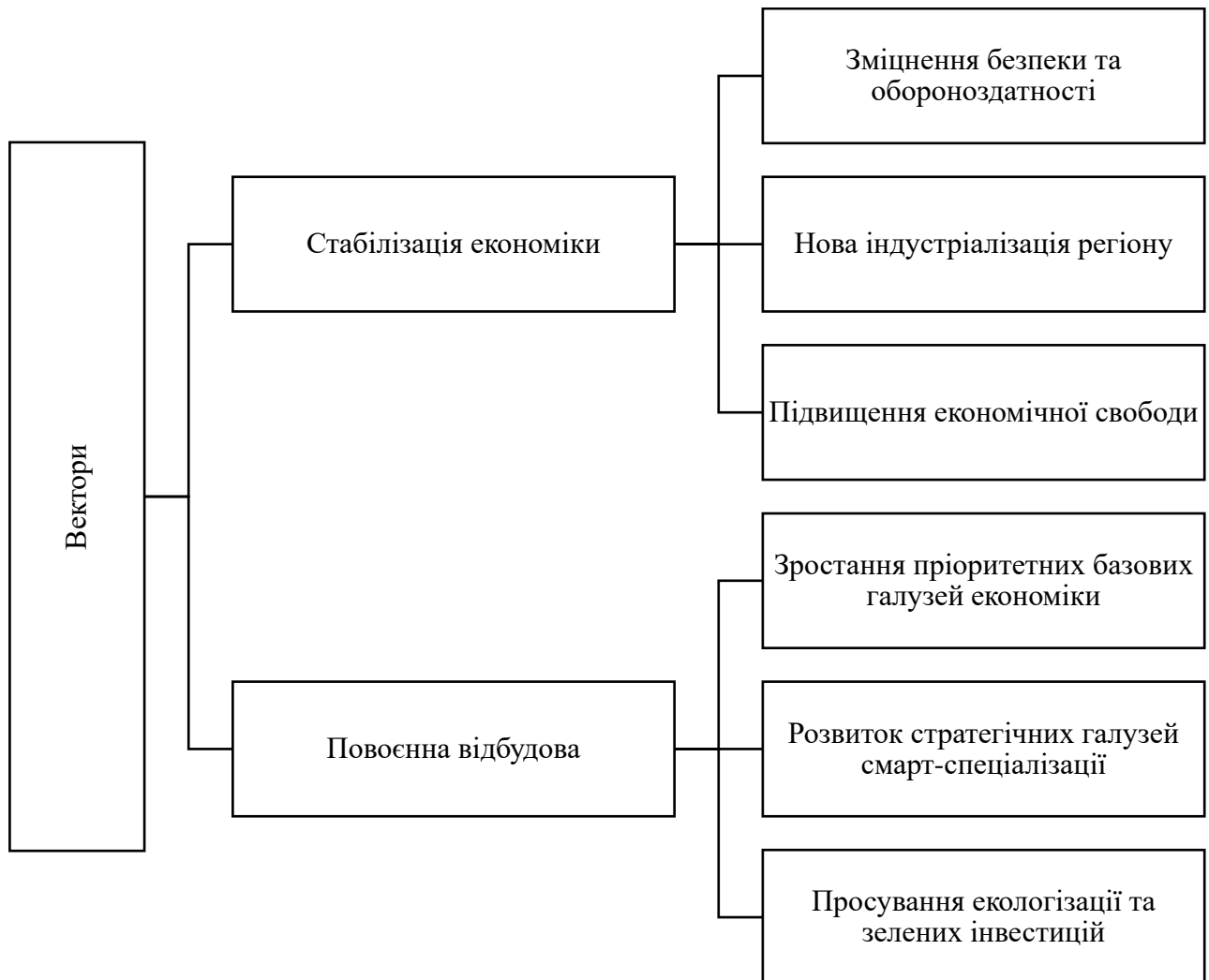

Рис. 3.1. Основні стратегічні вектори підвищення інвестиційної привабливості Львівського регіону

Джерело: складено автором на основі

Дані вектори є особливо важливими в умовах повоєнного відновлення. В рамках реалізації першого вектору пропонуємо до стратегії підвищення інвестиційної привабливості включити наступні заходи (рис.3.2):

Рис. 3.2. Заходи реалізації стратегічного вектору підвищення інвестиційної привабливості Львівського регіону «Стабілізація економіки»

Джерело: складено автором на основі

Виконання цих заходів сприятиме зміцненню безпеки та обороноздатності Львівського регіону, новій індустріалізації регіону, підвищенню економічної свободи, та як наслідок підвищенню складових інвестиційного клімату регіону.

В контексті війни в Україні важливо достатньо уваги приділити стратегічному вектору «Повоєнна відбудова», так як для його реалізації необхідні інвестиційні ресурси. На рис.3.3 представимо заходи, які необхідно включити в стратегію для реалізації даного вектору.

Рис. 3.2. Заходи реалізації стратегічного вектору підвищення інвестиційної привабливості Львівського регіону «Повоєнне відновлення»

Джерело: складено автором на основі

Впровадження рекомендованих вище організаційних та фінансово-економічних заходів не лише сприятимуть структурній перебудові економіки Львівського регіону в умовах війни, але й модернізації окремих виробництв у пріоритетних галузях, розбудові ринкової інфраструктури та підвищенню конкурентоспроможності регіону за параметрами інвестиційної привабливості та підвищенню значення його інтегрального показника до 1.

3.3. Прогнозування перспектив розвитку інвестиційного середовища в Україні

Аналіз світового досвіду розвитку інвестиційного середовища та підвищення інвестиційного клімату регіонів, показав що головним чинником ефективного залучення країною інвестиційних ресурсів є добре розроблена, з урахуванням всіх можливих загроз, інвестиційна політика, яка направлена на формування достатніх умов для здійснення інвестиційної діяльності, що виражається у ефективних управлінських рішеннях органів виконавчої влади.

Важливо також забезпечити прямий контакт між вповноваженими урядом організаціями до рішення інвестиційних питань, та інвестором для усунення перешкод на шляху розвитку інвестиційного процесу в результаті прийняття компромісних рішень і необхідної допомоги в вирішенні поточних питань ведення бізнесу.

Світовий досвід показує, що дії країни, яка зацікавлена в залученні інвестиційних ресурсів мають направлятися не лише на збалансування внутрішніх економіко-правових процесів, але й повинні враховувати значну роль в формуванні позитивного інвестиційного клімату макроекономічного статусу країни. Також, неможливо досягнути суттєвих успіхів в процесі реалізації інвестиційної політики без ґрунтовного аналізу та безумовного врахування наявних цінностей держави, бізнесу та суспільства як базових агентів інвестиційної політики кожної країни світу.

Підвищення ефективності політики, спрямованої на залучення та полегшення входу ІІІ має бути направлене на:

- зміцнення потенціалу щодо просування інвестицій, включаючи конкурентні пропозиції щодо сприяння інвестицій у пріоритетні сектори та нарощування потенціалу для інформаційно-просвітницької роботи;

- надання допомоги країнам у реформуванні своїх режимів доступу до інвестицій шляхом впровадження недискримінаційного режиму до інвесторів, зниження галузевих обмежень та вимог до продуктивності, а також оптимізації процедур для досягнення цілей сталого розвитку.

В контексті просування передового досвіду у сфері ефективності інвестиційних стимулів організації ОСЕСД необхідно допомагати країнам визначити, чи сприяють стимули припливу прямих іноземних інвестицій та досягненню таких політичних цілей, як створення робочих місць, розширення прав і можливостей жінок та сталий розвиток, і якщо так, то яким чином.

Крім того, шляхами вирішення проблем інвестиційної політики у світі є наступі:

- удосконалення нормативно-правової бази, зниження політичних ризиків, із якими стикаються інвестори;

- розробка та реалізація програм післяпродажного обслуговування інвесторів, які сприяють утриманню, розширенню та диверсифікації, одночасно поглиблюючи зв'язки з місцевими постачальниками;

- запобігання суперечкам між інвесторами та державою шляхом створення механізмів розгляду скарг інвесторів:

- просування передового досвіду у відстеженні та вирішенні ключових питань реалізації нормативних вимог за допомогою управління інвестиційними скаргами для збереження та розширення інвестицій.

Міжнародній спільноті слід зменшити обмеження, що ставлять країни, що розвиваються, у невідгідне становище:

- Значно збільшити технічну допомогу країнам, що розвиваються, для підтримки реалізації БЕПЗ та адаптації інвестиційної політики.

- Прийняти багатостороннє рішення для усунення перешкод для його реалізації.

- Як тимчасовий захід створити механізм повернення будь-яких додаткових доходів, отриманих розвиненими країнами базування, які повинні були бути отримані країнами, що розвиваються, але яких вони не змогли отримати через недостатні можливості або обмеження договорів.

Перехід до більш географічно збалансованого ринку вимагатиме розширення міжнародного співробітництва. Країнам з менш розвиненими ринками та більше слабким потенціалом регулювання та встановлення стандартів знадобиться технічна допомога для підтримки розвитку ринку та зміцнення екосистеми звітності з питань сталості.

Добре продумана політика заохочення та спрощення інвестицій, включаючи податкові пільги для інвестицій, може підвищити інвестиційну привабливість країни за рахунок скорочення інформаційної асиметрії та зниження адміністративних та інвестиційних витрат, що спрощує для підприємств створення чи розширення їхньої діяльності. Ці заходи також можуть допомогти гарантувати, що іноземні інвестиції підтримують національні цілі розвитку та створюють позитивні побічні ефекти, у тому числі через зв'язки з місцевими компаніями, передачі навичок та технологій та розвитку менш розвинених регіонів.

В табл.3.2 представимо сценарії розвитку інвестиційного середовища України до 2030 року.

Таблиця 3.2

Сценарії розвитку інвестиційного середовища України до 2030 року

Сценарій	Опис
Оптимістичний	Завершення активної фази війни, підписання безпекових гарантій, програма міжнародної підтримки по типу «плану Маршала», реформа судової системи, зниження корупції, отримання повноцінного статусу країни-кандидата з доступом до фондів ЄС; зростання обсягу ПІІ, активізація приватних інвесторів.

Базовий	Часткове відновлення інфраструктури та територій, збереження військових ризиків, контрольована макроекономічна ситуація, обмежена інституційна реформа, залучення грантового та пільгового фінансування через міжнародні програми
Песимістичний	Тривале збереження бойових дій, погіршення безпекової ситуації, зниження міжнародної підтримки, зростання корупції, інвестиційна стагнація

Джерело: складено автором

Важливими є такі напрями покращення інвестиційного клімату, які підкреслюють важливість комплексного підходу для економічного відновлення та зростання України (рис.3.4).

Відновлення інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> • Інвестування в транспортну, енергетичну та соціальну інфраструктуру, зруйновану через воєнні дії
Підтримка малого та середнього бізнесу	<ul style="list-style-type: none"> • Спрощення регуляторних процедур, доступ до кредитів, державні програми для підприємців
Інтеграція до європейського ринку	<ul style="list-style-type: none"> • Розширення співпраці з ЄС в рамках Угоди про асоціацію та зони вільної торгівлі
Цифровізація економіки та управління	<ul style="list-style-type: none"> • Впровадження цифрових платформ для державного управління, спрощення взаємодії між бізнесом і державою
Залучення іноземних партнерів до спільних проєктів	<ul style="list-style-type: none"> • Створення спеціальних економічних зон і пільгових умов для інвесторів у пріоритетних галузях
Міжнародні фінансові гарантії	<ul style="list-style-type: none"> • Спільнота з міжнародними організаціями (Світовий банк, МВФ, ЄБРР) для залучення інвестицій та надання гарантії

Рис.3.1. Напрями покращення інвестиційного клімату в Україні

Джерело: складено автором

Проактивні заходи часто необхідні для залучення інвесторів у країну чи регіон, особливо тих інвесторів, які можуть сприяти сталому та інклюзивному

розвитку. Ключові принципи зарубіжних країн зі спрощення інвестицій включають надання інвесторам прозорого та передбачуваного нормативного середовища, ефективних адміністративних правил та процедур, а також ефективної підтримки після їх створення. Спрощення інвестицій вимагає загальнодержавного підходу для сприяння сприятливому інвестиційному середовищу за максимізації вигод від інвестицій для суспільства.

Проте ключовим фактором підвищення інвестиційної привабливості є завершення військових дій на території України. Важливим наступним кроком стане запровадження державних механізмів захисту інвестиційних ризиків та реалізація програм, підтримування як іноземних, так і національних інвесторів. Це сприятиме створенню нових робочих місць, відновленню економічної активності, покращенню фінансових потоків та загальному оздоровленню економічного середовища країни.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна привабливість регіону - комплексна характеристика, яка відображає ступінь відповідності регіону цілям певного інвестора, зокрема, можливості отримання цільової прибутковості капіталу, що інвестується прийнятному рівні ризику у поєднанні з комфортними умовами інвестування. на інвестиційну привабливість регіону впливають, по-перше, базові умови, які найбільш стабільні та не залежать від управлінських рішень регіонального рівня. До таких належать географічне розташування регіону, кліматичні умови, наявність природно-сировинних ресурсів, а також стан об'єктів транспортної інфраструктури місцевого значення у регіоні.

Другим фактором ,що впливає на інвестиційну привабливість регіону, є інвестиційний клімат регіону, який формується протягом тривалого часу, 10 та більше років. Його оцінка залежить від інвестиційної привабливості регіону. є існує прямий зв'язок інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату. Інвестиційний клімат включає забезпеченість регіону трудовими ресурсами певної кваліфікації та рівня освіти, виробничий, фінансовий та інноваційний потенціал, інституційне середовище та інфраструктуру регіону.

Третя група факторів представлена інвестиційними ризиками, які надають переважно короткостроковий та середньостроковий вплив на інвестиційну привабливість також мають широкий спектр. Для оцінки інвестиційної привабливості регіону доцільно враховувати економічний, соціальний, фінансовий, управлінський, екологічний, кримінальний та політичні ризики.

Інвестиційна привабливість регіону є одним із найважливіших факторів його успішного розвитку, а обсяг інвестицій в основний капітал входить до склад ключових показників ефективності управління регіоном та мотивує голів на залучення інвесторів сприятливого інвестиційного клімату та зниження інвестиційного ризику. проведеному дослідженні розглянуто методичні підходи

вітчизняних та зарубіжних авторів до оцінки інвестиційної привабливості регіонів на основі інтегральних показників.

Формування стратегії підвищення інвестиційної привабливості регіону представляє собою важливий комплекс аналітичних та методичних напрацювань, використання яких за наперед визначеним алгоритму дозволяє забезпечити сувору ув'язку окремих складових елементів регіональної промислової політики між собою у відповідну концепцію.

Наявність концепції стратегії підвищення інвестиційної привабливості регіону робить інвестиційні процеси максимально прозорими, а заходи щодо її реалізації якісно та кількісно порівнянними. Тим самим з порядку денного знімається проблема несвоєчасності виявлення неефективного використання основних засобів в окремих галузях промисловості або видах економічної діяльності та подальшого використання додаткових інвестицій для їх оновлення. Концепція підвищення інвестиційної привабливості регіону визначає найважливіші напрями та пріоритети участі суб'єктів господарювання та регіональних органів управління в інвестиційному процесі у змінних умовах зовнішнього та внутрішнього середовища.

Українські регіони можуть підвищити свою інвестиційну привабливість за допомогою кількох стратегічних заходів: розвиток інфраструктури (покращення транспортних мереж, цифрового зв'язку та енергопостачання може зробити регіони більш привабливими для інвесторів), спеціальні економічні зони (СЕЗ) (створення СЕЗ з податковими пільгами та регуляторними перевагами заохочує прямі іноземні інвестиції), кваліфікована робоча сила (інвестування в освіту та професійну підготовку забезпечує кадровий резерв, який відповідає потребам галузі); урядові стимули (пропонування грантів, податкових пільг та субсидій для бізнесу може залучити інвестиції); інноваційні та технологічні центри (підтримка досліджень та розробок, стартапів та технологічних кластерів сприяє динамічному бізнес-середовищу).

спрощення бюрократії (спрощення адміністративних процесів та зменшення бюрократії полегшує інвесторам створення діяльності); ініціативи сталого розвитку (просування зеленої енергетики та екологічно чистих бізнес-практик).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Р. Стратегічні вектори, стимули та оперативні заходи удосконалення інвестиційного середовища львівської області. *Development Service Industry Management*, 2025. № (1), 107–112. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-9\(14\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-9(14))
2. Буднікевич І. М., Гавриш І. І. Інвестиційна привабливість сучасних форм організації економіки регіону. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2018. Вип. 797. С. 17-24.
3. Бушинський Є. В. "Особливості просторового аналізу інвестиційної привабливості регіонів." *XXXI International scientific and practical conference «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies»(July 17-19, 2024) Helsinki, Finland. International Scientific Unity, 2024. 201 p. ISBN 2024. https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2024-07/Scientific_research_in_the_conditions_of_rapid_development_of_information_technologies_July_17_19_2024_Helsinki_Finland.pdf#page=59*
4. Вдовин, М., Полюга, Д., Любовецька, Д. (2024). Економічна діагностика інвестиційної привабливості регіонів України: метод таксономії. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (6 (15), 119-124. <https://doi.org/10.32782/dees.15-17>
5. Гуткевич С. А. Інвестиційна привабливість аграрного сектору економіки / С.А. Гуткевич. –Київ: Європ. ун-т, 2003. –251 с.
6. Захожай В. Статистика інвестиційної діяльності. *Персонал*. –2007. –№ 8. –С. 10-18
7. Китайчук, Т. (2023). Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>

8. Кремень О.І., Куберка О.І. Особливості оцінювання інвестиційної привабливості регіону. Прикладна статистика: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. К., 2010. Вип. 7. С. 212-224.

9. Кубах Т.Г. Інвестиційний клімат держави: теоретичний та практичний аспекти. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2604>

10. Лещук Г.В. Систематизація підходів до оцінювання інвестиційної привабливості регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. № 29. С. 93–97.

11. Лоза С. Інвестиційний клімат в Україні: стан, проблеми та можливі шляхи покращення. Економіка і управління: Збірник наукових праць. Випуск 55. 2024. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/189>

12. Лугош, Л. (2024). Інвестиційна привабливість регіону та механізми її забезпечення. *Сталий розвиток економіки*, (3(50)), 244-248. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-36>

13. Найдовська А., Андрієнко Я. Систематизація методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Молодий вчений. 2023. Вип. 6 (118). С. 84–88. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-6-118-17>

14. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. 2021. URL: <https://www.nicouncil.org.ua/uk/strategy/302-1.html>

15. Нікольчук Ю. ., Лопатовська О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*, 2022 (1), 164–175. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>

16. Офіційний сайт Державної служби статистики України <https://www.ukrstat.gov.ua/>

17. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fd>

18. Семак, Б., Бойко, Р. Ідентифікація стратегічних орієнтирів формування інтегрованого інвестиційного клімату та залучення інвестицій в економіку і відбудову регіону. *Підприємництво і торгівля*, 2024. № (43), 92-101. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-43-12>

19. Свінцов О. М. Стан та перспективи розвитку інтегрованого інвестиційного клімату України. *Актуальні питання економічних наук*, 2024 (6). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14814693>

20. Славкова А. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>

21. Сотниченко Л. Забезпечення конкурентоспроможності регіону на засадах розвитку його інфраструктури: автореф. дис. докт. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка». Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України. Сєверодонецьк, 2016. 38 с.

22. Степурина С.О., Дериховська В.І. Модель інтегрального статистичного оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 588- 596

23. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : [навч. посіб.] ; 2-ге вид., випр. і доп.] / Д. М. Стеченко. –Київ. : Вікар, 2002. –374 с

24. Хопчан В.М. Проблема методології аналізу інвестиційних рішень та визначення критеріїв ефективності інвестицій. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6002>

25. Черничко, Тетяна Володимирівна, and З. З. Мотринець. "Підходи до оцінювання інвестиційної привабливості на рівні регіону." (2023). <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9877/1/Approaches%20to%20assessing%20investment%20attractiveness%20at%20the%20regional%20level.pdf>

26. Швець, Ю. "Інвестиційна привабливість України: сучасний стан та перспективи зростання." *Євроінтеграційний вектор економічного зростання України*: 100. https://kneu.edu.ua/userfiles/conference_MEiM_21/11/2024/24-5877_gotova.pdf#page=100

27. Шевченко Л. (2024). Тенденції та фактори впливу на інвестиційну привабливість української економіки. *Економіка та суспільство*, (69). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-55>

28. Assessment of countries' international investment activity in the context of ensuring economic security https://mu.edu.ua/storage/MSU/documents/license-achievements/olga-bezzubchenko/9a1027b3-8326-4804-b47b-5a313ae98645/xkw4ewS5aZ_PPM_2020.pdf

29. Attractiveness investment. "Визначення інтегрального рівня інвестиційної привабливості регіону іо Melnyk, master." *Тези доповідей IV міжнародної науково-практичної конференції учених та студентів «Цифрова економіка як фактор інновацій та сталого розвитку суспільства»/Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (м. Тернопіль, 7-8 грудня 2023 р.), 2023.–208 с. (2023): 34.* https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/43249/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_kiber_2023%2026.12.docx.pdf#page=35

30. Boiko R.,MartsenyukR., ProtsykevychA. Assessment of the investment environment of the region and policy instruments for the implementation of its investment potential in wartime.*Baltic Journal of Economic Studies*. 2024.No 10, 5. P.390

31. Damborsky M., Rihova G. Investment Attractiveness of the Czech Republic Regions in a Period of Economic Crisis. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZLEKCn2J0ZUJ>

32. Poland 2025: Europe's new growth
https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/business%20functions/economic%20studies%20temp/our%20insights/how%20poland%20can%20become%20a%20european%20growth%20engine/poland%202025_full_report.pdf

33. Vasylytsiv T., Mulska O., Levytska O., Lupak R., Semak B., Shtets T. Factors of the Development of Ukraine's Digital Economy: Identification and Evaluation. *Science and innovation*. 2022. № 18 (2). P. 44–58.

Додаток Е

ЗГОДА здобувача(чки) вищої освіти
 Державного університету економіки і технологій про
 перевірку кваліфікаційної роботи на прояви
 академічного плагіату
 та розміщення в Репозитарії Університету

Я, Чернявський Дмитро Максимович (ППП),

підтримую політику Державного університету економіки і технологій
 з академічної доброчесності і відкритого доступу.

Засвідчую, що кваліфікаційна бакалаврська (магістерська)
 робота

Оцінювання та аналіз інвестиційної привабливості
регіонів України

(назва роботи повністю) виконана самостійно та не містить
 академічного плагіату. Я не надавав(ла) і не одержував(ла)
 недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Робота
 містить результати власних досліджень. Використання ідей,
 результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
 джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення
 академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти
 Державного університету економіки і технологій ознайомлений(а).
 Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі
 порушення норм академічної доброчесності робота не допускається
 до захисту або оцінюється незадовільно.

Також я поінформований(на), що відповідно до «Положення
 про Репозитарій (електронну базу даних) Державного університету
 економіки і технологій» зазначена робота буде розміщена в
 Електронному архіві Університету (Репозитарії ДУЕТ). З умовами
 такого розміщення ознайомлений(на).

Дата 30.05.2025 підпис

Чернявський Д.М.
 ініціали, прізвище (власноруч)